

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Jacobi Usserii Armachani Annales Veteris Et Novi Testamenti

Ussher, James

Lutetiæ Parisiorum, 1673

Ætas mundi V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14425

2611

puella Sunamitis est delecta: Adonias, occasione ex patris infirmitate arrepta, Joabi & Abiatharis consilio atque auxilio usus, regnum occupat. De eo David per Bathlebam & Nathanelem certior factus Salomonem, à Zadoko sacerdote, Nathane propheta, & Benaia filio Jehoiada; Gihonem perductum, Regem ubi curat. Quod audiens Adonias, ad Asylum confugit: & prehenfis cornibus altaris, benignitate Salomonis liber dimissus est. [I. Reg. I.]

David, congregatis omnibus præfectis, chiliarchis, & centurionibus Israelis, una cum filiis & aulicis suis, tum illos ad timendum Deum, tum Salomonem ad extruendum Templum cohortatus est: cujusque partis structura forma, atque distributionibus Sacerdotum & Levitarum ad unumquodque ministerium, scripto; auroque & argento, ad singula instrumenta cujusque ministerii, certo pondere, Salomoni traditis. [I. Chron. XXVIII.] Deinde suo exemplo, & hortatu, ut reliqui etiam omnes aurum & argentum & as & ferrum & lapides ad opus domus Dei liberalissimè conferrent, effecit. Tunc, gratis Deo actis, posttridie diei illius, sacrificaverunt illi juvenes mille, arietes mille, & agnos mille, cum libaminibus eorum: denique regem secundo instituerunt Salomonem; ungentes eum in summum Principem, & Zadokum in summum Sacerdotem. [I. Chron. XXIX. 1, -- 22.]

2990

a. David, Salomonem filium, præceptis, instruens, moritur: I. Reg. II. 1, -10] postquam Hebrone super Judam annis 7. & mensis 6. atque Hierosolymis 33. annis super totum Israel & Judam regnavisset. [II. Sam. V. 5.] ex quibus 40. annos, quos Scriptura illi tribuere solet, ante constitutum regem Salomonem exegisse eum, existimare par est; sex verò amplius menses regnante Salomone superstitem fuisse: ita ut anni Salomonis, in Scriptura commemorati, à mense primo deducendi sint, semestri ante mortem Davidis integro.

b. Adonias, intercedente Bathseba, Abisagam Sunamitidem in uxorem à Salomone expetit: indeque, ut affectati regni reus, illius jussu occiditur. Abiathar, è posteris Eli, Sacerdotio amovetur; substituto Zadoko, ex Phineasi posteris: uti prædictum à Deo fuerat. [Sam. II. 33, 35.] atque ita summum Sacerdotium à familia Ithamaris ad familiam Eleazari rediit, atque in ea deinceps confirmatum est. Joab, sibi metuens, ad Dei tentorium confugit: ubi, prehenfis cornibus altaris, à Benaia filio Jehoiada interficitur: qui illi in præfectura militiæ, à Rege successus est. Simei verò, qui convitiis Davidem laceraverat, à Salomone domum edificare jussus est; unde ultra torrentem Kidronis, capitis periculo egredi illi non liceret. [I. Reg. II.]

Hadad Idumæus, audita Joabi morte, ex Ægypto in patriam reversus est: quem Salomoni postea ad vanitates converso, adversarium suscitavit Deus. [I. Reg. XI. 14. 21.]

2991

a. Pharaon Rex Ægypti filiam suam Salomoni matrimonio conjunxit: & Gezerum, tribus Ephraimiticæ civitatem, [Jos. XXI. 21.] quam incolis Cananæis cæcis, ceperat filia suæ donavit. [I. Reg. IX. 16.] Eam verò Salomon Sionem, in regiam Davidis, deduxit. [I. Reg. III. 1. II. Chron. VIII. 11.]

c. Salomon Gibeone, ubi tabernaculum tum fuerat, mille holocausta obtulit. Ibi optione ei in somnis à Deo data petendi quod vellet, sapientiam elegit. Unde sapientia divinitus donatus est, aliis donis supra quam petierat cumulata: quæ, in judicio litigantium inter se mulierum apparere incipiens, auctoritatem ei & reverentiam magnam apud subditos conciliavit. [I. Reg. III.]

2992

a. Salomon ab Hiram rege Tyri per nuncios salutaris, juvari ab ipso petit, in materia pro structura Templi suppeditanda: quod Hiram certis conditionibus mercedis accipiens, cum eo paciscitur, & præstat. Salomon verò operarios suppeditat, adjunctis præfectis & curatoribus. [I. Reg. V.]

+++++

ÆTAS MVNDI V.

a. ANNO 480. ab egressu Israelitarum ex Ægypto, anno 4. regni Salomonis, mensis secundus, qui Ziv tunc dictus est, die secundo, (Masi 21. feria 2.) Templi fundamenta à Salomone jacta sunt. [I. Reg. VI. 1. 37. III. 21.]

2993

b. Simei, exactis tribus annis postquam ut sedem Hierosolymis sigeret mandatum acceperat, rediens Gath, (unde duos fugitivos servos reduxerat) jussu Salomonis occisus est. [I. Reg. II. 39.]

3000

a. Anno undecimo regni Salomonis, mense octavo, qui Bul dictus est, Templi structura abfoluta est, cum omnibus rebus ejus: spatio annorum septem, ac dimidii. [I. Reg. VI. 38.] Ejus verò dedicatio in sequentem annum est dilata, propter celebritatem Jubilæi.

3001

a. Jubilæus nonus, quartum Mundi seculum aperiens; in quo Templi Encænia magnificè à Salomone celebrata sunt. Congregatis enim ad eum omnibus Israelitis, mense septimo, qui Ethanim dictus est, Arca Sionem in adytum, Tabernaculum ac vasa sacra Gibeone in thesaurum Templi deducta sunt. Ubi, quum Deus præsentia suæ signum spectabile edidisset; Salomon in suggesto aneo flexis genibus conceptas ad Deum preces effudit. Populo deinde benedicens, boum 22 millia, ovium 120 sacrificavit. Atque ita festo dedicationis altaris septem diebus, & festo Tabernaculorum die celebrato: die demum mensis septimi 230 populus in tentoria sua dimissus est. [I. Reg. VIII. 1, 2, -- 65, 66. II. Chron. V. 3, 4, 5. VII. VI. 8, 9, 10.]

Mensis septimi dies 8. (Octob. 30. feria 6.) septem dierum dedicationis primus fuit. Dies 10.

(Novemb.)

Anno Mundi.

Novemb. 1. feria 1.) Jejunium expiationis: in quo, juxta legem, *Levit. XXV. 9.*) clangore tubæ Jubilæus erat indicendus. Dies 15 (*Novemb. 6. feria 6.*) festi Tabernaculorum primus. Dies (*Novemb. 13. feria item 6.*) Tabernaculorum octavus; cujus magna erat observatio. [*II. Chr. VII. 9. cum Levit. 23. 36. & Joan. VII. 37.*] Sub finem verò sequentis diei (*Novemb. 14. feria 7.*) peracto Sabbato, concessit populus ad tentoria sua.

3012 c. Salomon 13° post extractum templum anno, totius suæ regie structuram absolvit: 20 annis in utrumque opus impensis, 7 (cum dimidio) in Dei, 13 (vel 12 cum dimidio) in suæ domus ædificatione peractis [*I. Reg. VII. 1. IX. 10. & II. Chron. VIII. 1.*]

3722 992

Exactis annis illis 20 quibus ædificata sunt domus Dei & Regia Salomon viginti civitates Cabulis regionis (tribui Asheris conterminæ) à se acquisita Hiram regi Tyri, in compensationem officiorum quibus adjutus ab eo fuerat, obtulit: quas ab eo repudiatas ille ædificavit, & Israelitarum colonias eò deditit. [*I. Reg. IX. 10. II. Chron. VIII. 1. 2.*]

Cum absolvisset Salomon utramque domum, & murum Hierosolymorum circumquaque; filiam Pharaonis uxorem suam, ex civitate & domo Davidis in domum deditit, quam illi ædificaverat: [*I. Reg. III. 1. VII. 8. IX. 24. II. Chron. VIII. 11.*] ædificato etiam Gezero, quam Pharaon pater Cananæis ereptam illi donaverat in tribu Ephraimitica. [*I. Reg. IX. 15. 16. 17.*]

3016 c. Sefak, alius Sefonchis dictus, in Ægypto (juxta Chronologiam nostram Ægyptiacam) regnum inivit: ad quem Jeroboam Nebati filius fugit; usque ad mortem Salomonis cum eo commoratus. [*I. Reg. XI. 40. XII. 1.*]

3736 978

3029 c. Salomon, postquam relictis vanitatibus, quibus in senectute sua indulserat, ad sanio-rem mentem rediisset, testata in libro Ecclesiastæ toti Ecclesiæ respicientia sua, reconciliatus Deo, [*II. Chron. XI. 17.*] mortem demum obiit, quàm 40. regnasset annos. [*I. Reg. XI. 42. II. Chron. IX. 30.*]

3739 975

Rehoboam, Salomonis filius, Sichemum conveniente toto Israele ad constituendum eum regem, duro responso decem tribus à se alienat: quæ, accersitum ex Ægypto, Jeroboam Ephraimitam Nebati filium regem sibi præficiunt; eoque duce, & à domo Davidis (Adoram Rehoboami legato interfecto) & à vero Dei cultu pariter deficiunt. [*I. Reg. XII.*] In cujus casus tristem memoriam, Judei postea die 23. tertii mensis, sive Sivan, anniversarium Jejunium instituerunt.

Hinc, regno ita distracto, Rehoboam tribui Judæ & Benjaminis, annis 17. [*I. Reg. XIV. 21. II. Chron. XII. 1. 2.*] Jeroboam Israeli, id est, reliquis 10. tribubus, usque ad annum 22 præfuit. [*I. Reg. XIV. 20.*]

Rehoboam, Hierosolymam reversus, ex tribu Judæ & Benjaminis 18000 militibus electis, bellum adversus eas gerere instituit; sed à Deo per Semaïam prophetam monitus, à cepto destitit: [*I. Reg. XII.*] licet continuuū bellum inter utrumque regem fuerit, omnibus diebus eorum. [*I. Reg. XIV. 30.*]

Jeroboam in regni sui principio Sichemum, ubi rex electus fuerat, à rege Abimelecho ante annos 358 dirutam, [*Jud. IX. 45.*] in monte Ephraimi ædificavit, ibique habitavit, donec inde procedens trans Jordanem Penuelem ædificavit, [*I. Reg. XII. 25.*] & Tirzæ demum regiam suam collocavit. [*c. XIV. 17.*] Ne novi verò subditi ab ipso deficerent, nova religionis specie eos ab Hierosolymis adeundis avertit; dubbus aurti vitulis Bethæle & Danæ, ut à stulto populo, colerentur, propositis. [*I. Reg. XII.*]

	Anni Regum Judæ.	Anni Regum Israelis.
3030 4.	1	1
REHOBOAMI		

JEROBOAMI.
 Jeroboam die 15 mensis 8, (*Decemb. 6. fer. 2.*) festo quod ipse commentus erat, simile festo Tabernaculorum Judaico, in altari idololatrico, Bethæle extracto, vitulo suo sacrificavit. [*I. Reg. XII. 32. 33.*] Quo tempore, Propheta quidam, ex Judæa à Deo missus, judicium quod olim executurus esset unus è posteris Davidis, Josias nomine in altare illud & sacerdotes, ejus denunciavit: quod & præsentibus prodigiis in altare atque Regem ipsum confirmavit. [*I. Reg. XIII. cum II. Reg. XXIII. 16. 17.*] A quo Idololatricæ hujus primo exercitio, & divini in eam judicii denunciatione publica, arcessendum est initium 390. annorum iniquitatis Israelis. [*Ezek. IV. 5.*]

I. Vsser. Amal. p. pr. b. Sa-

E Pro-

Anno Mundi.	34 <i>ÆTAS</i>	Anni Regum Judæ.	Anni Regum Israelis.	<i>MVNDI V.</i>	Anno Periodi Julianæ.	Anno ab æra Christi.
	<i>b.</i> Sacerdotes & Levitæ, & alii Israelitæ qui timebant Deum, à Jeroboamo idololatra ad Rehoboamum transeuntes, regnum Judæ confirmarunt per triennium: tot enim annis in via Davidis & Salomonis ambulaverunt. [<i>II. Chron. XI. 17.</i>]			Propheta ille, ab alio Propheta Bethelita oraculi prætextu deceptus, contra Dei mandatum cibum Bethelæ sumpsit: eamque ob rem itinere à leone interfectus est. quo cognito, Bethelita honorifice sepelivit, & filios de vaticiniis illius fide informavit. [<i>I. Reg. XIII. cum II. Reg. XXIII. 17, 18.</i>] Jeroboam in defectione persistens rejectis Sacerdotibus filiis Aaronis & Levitis, fecit de populo sacerdotes excelsorum. [<i>I. Reg. XIII. 33, 34. II. Chron. XI. 14, 15. & XIII. 9.</i>] Unde Dei Sacerdotes & Levitæ, prædiis suburbanis & possessionibus suis derelictis, in Judæam abierunt: quos & secuti ex omnibus tribubus Israelis, qui debebant animum suum ad requirendum Deum Israelis, Hierosolymam venerunt ad sacrificandum Deo majorum suorum. [<i>II. Chron. XI. 13, 14, 16.</i>]	3730	974
3032	<i>d.</i> Rehoboam in regno confirmatus, reliquit legem Domini, & totus Israel cum eo. [<i>II. Chron. XII. 1.</i>] Judæi enim, qui lapsos Israelitas exemplo suo ad penitentiam provocare debuissent, provocarunt Deum peccatis suis, quibus peccarunt supra quam omnia quæ fecerant majores eorum. Nam extruxerunt etiam sibi excelsa, & statuas, ac lucos, super omnem collem altum, & sub omni arbore virente: facientes secundum omnes abominaciones gentium, quas ejecerat Dominus à facie eorum. [<i>I. Reg. XIV. 22, 23, 24.</i>]	2 3 4	2 3 4		3742	971
3033	<i>e.</i> Anno 5 Rehoboami, Sefak rex Ægypti (à Jeroboamo fortasse invitatus, qui cum illo vixerat; ut ad ann. M. 3026. est annotatum) 1200 currus, 60000. equites, innumerumque populum Ægypto, Lubæis, Succæis, & Cusitis, in Judæam eduxit; & munitis ejusdem civitatibus captis, Hierosolymam usque pervenit. Ubi Rex & principes prædicatione Semaiæ prophetæ ad respicientiam perducti, liberationis quidem promissionem à Deo acceperunt, sed ejusmodi quæ magno ab ipsis pretio esset redimenda. Thesauros enim domus Dei accepit Ægyptius, & thesauros domus Regis, & omnia scuta aurea quæ fecerat Salomon; pro quibus ænea Rehoboam substituit. [<i>I. Reg. XIV. 25. II. Chron. XII. 2,--12.</i>]	5	5		3743	971
		6 7 8 9 10	6 7 8 9 10			
	ABIAH,					NADAB,

Anno Mundi.	ÆTAS	Anni Regum Judæ.	Anni Regum Israëli.	MVNDI V. 35	Anno Periodi julianæ.	Anno an- te gram Christi.
		11	11			
		12	12			
		13	13			
		14	14			
		15	15			
		16	16			
		17	17			
3046	c. ABIAH, anno Jeroboami 18. (ineunte) patri Rehoboamo defuncto in regno succedit: & regnat triennio. [I. Reg. XV. 1, 2. II. Chron. XIII. 1, 2.]	1	18		3756	958
3047	c. Abia cum suorum 400. & Jeroboamo cum suorum 800. millibus, pugnam ineuntibus; Abiah Deo confisus, insignem reportavit victoriam, cæsis 500 Israelitarum millibus: quanta hominum cædes uno in prælio nunquam facta fuisse legitur. Deinde victoriam persecutus; Bethelam cepit, (ubi alter vitulorum erat) & Jesanam & Hephraim, cum villis earum. [II. Chron. XIII.]	2	19		3757	957
3049	c. ASA, anno Jeroboami 20. (completo) patri Abiæ defuncto in regno succedit: quod annis 41 tenuit. [I. Reg. XV. 8, 9, 10.]	3	20		3759	955
3050	a. Jubilæus decimus d.	1	21			
3050	a. Jubilæus decimus d.	2	22	1	3760	954
3051	d.	3	23	2	3761	953
3053	c. Decennium pacis continuum terræ largitus est Deus: [II. Chron. XIV. 1, 6.] usque ad annum regni Asæ 15. sive 35. regni ipsius ab Isaëlitico divisi. [c. XV. 10, 19.] quo tempore pius rex Asa publicam idololatriam sustulit, & regno reformato, civitates Judæ contra hostes munivit. [c. XIV.]	4	24		3763	951
3055	d. Asæ natus est Jeosaphatus, ex matre Azuba: qui postea annorum 35. ipsi in regno successit. [XXII. 24. II. Chron. XX. 31.]	5	25		3765	949
		6	26			
		7	27			
		8	28			
		9	29			
		10	30			
		11	31			
		12	32			
		13	33			
3063	c. Anno 15. Asæ ineunte, Zerach Ethiops cum innumero exercitu Cushæorum suorum (Arabiam Peræam & Desertam, ut videtur, incolentium) atque Lubæorum numero 1000000. (præter eos qui è curribus pugnabant) Judæam invadit.	14	34		3773	741
		15	35			

I. Vsser. Annal. p. pr. Qui-

E ij Baasa

Anno Mundi.	ÆTAS	Anni Regum Iuda.	Anni Regum Israelis.	MVNDI V. 37	Anno Periodi oliaz.	Anno an- te gram Christi.
3075	d.	27	2	Anno 2 Elæ, 27. Afa, Ela cum tot familia Baafæ, è medio tollitur à ZIMRI: qui Tirzæ diebus 7 regnum occupavit. sed populus castra habens contra Gibbethonem Philistæorum, regem constituit Omrin principem militia: quo Tirzam obsidente, Zimri fecum domo regia combussit. [I. Reg. XVI. 15, 16, 17, 18.]	758	929
	d.		1	Schismate in populo Israelitico orto; pars una Thibni Ginathi filium constituit regem, pars altera secuta est OMRI: sed firmior erat populus qui sequebatur Omrin. [I. Reg. XVI. 21, 22.]		
3077	d.	28 29	2 3	Achabo filio Omri nata fuisse videtur Athalia; annis 42. antequam regnaret in Juda filius ipsius Ahaziah. [II. Chron. XXII. 2. cum XXI. 6.]	3787	927
3079	d.	30 31	4 5	Omri mortuo æmulo Thibni, solus regnare incipit, anno 31 Afa. [I. Reg. XVI. 23.]	3789	925
3080	d. Jehosaphato filius Jehoramus nascitur; annis 32. antequam illum regni consortem faceret. [II. Reg. VIII. 17. II. Chron. XXI. 20.]	32	6	Quum Tirzæ sex annis regnasset Omri, regni sedem inde transfudit Samariam in monte Somronis à se ædificatam, quem à Sdmero quodam emerat. [I. Reg. XVI. 23, 24.]	3790	924
		33 34 35 36 37	7 8 9 10 11			
3086	d.	38	12. 1	Omri moritur, & Samaria sepelitur. Malo patri successit peior filius Achab qui ad annum usque 22 regno præfuit [I. Reg. XVI. 28, 29.]	3796	918
3087	d. Afa anno regni 39. ex pedum doloribus ægrotans, ad medicos, non ad Deum recurrit. [II. Chron. XVI. 12.]	39	2		3797	917
		40 41 1	3 4 5			
3090	c. Afa anno regni 41. (definente) mortuus; in cubili speciebus aromaticis impleto, quod sibi in civitate Davidis paraverat, sepultus est. [II. Chron. XVI. 13, 14.] Bono patri melior successit filius JEHOSEPHAT: qui anno Achabi 4 (definente) regnum suscipiens, annis 25 illud tenuit. [I. Reg. XXII. 41, 42. II. Chron. XX. 31.]				3800	914
3092	c. Jehosaphat, regno confirmato, atque excelsis & lucis amotis, anno regni sui 3 Levitas cum Principibus ad populum instituendum per civitates mittendos curat: dum Deus hostium alios cohibet, alios ei subjicit. [II. Chron. XVII. 7.]	2 3	6 7		3802	912
		4 5 6 7	8 9 10 11			
3097	d. Athalia filia Achabi regis Israelis, nupta Jehoram filio Jehosaphati re-	8	12		3807	907

gis

E iij

Ben-

Anno Mundi.	38 <i>ÆTAS</i>	Anni Regum Judæ	Anni Regum Israel.	<i>MVNDI V.</i>	Anno Periodi Julianæ.	Anno te ære Christianæ.
	gis Judæ, (quæ affinitas illa est) qua Jehosaphatum Achabo se junxisse, Scriptura memorat. [II. <i>Chron.</i> XVIII. 1.] Ahaziam illi peperit, qui annos 22 natus, illi in regno postea successit. [II. <i>Reg.</i> VIII. 18, 26, 27. II. <i>Chron.</i> XVII. 2. <i>cum.</i> XXI. 6.]					
3099	a. Jubilæus undecimus.	9 10 11 12 13 14	13 14 15 16 17 18		3808	900
3103	c.			Ben-hadad rex Syriæ, congregatis omnibus copiis suis, & 32. regulis secum, Samariam obsidet: unde magna accepta plaga, fugatus recessit. [I. <i>Reg.</i> XX.]	3813	900
3104	d.			Vertente anno, ascendit iterum Ben-hadad Aphekum in bellum contra Israelitas: ubi, maxima clade affectus Achabo se dedit. Quem Achab honorificè accepit, & fœdere idè dimisit: ob quod pœna illi à Deo per prophetam est denunciata. [I. <i>Reg.</i> XX.] Unde per triennium inter Syriam & Israelcm belli cessatio fuit. [I. <i>Reg.</i> XXII. 1.]	3814	900
3105				Achab, recusata sibi à Naboth vinea, æger decumbit. Jezebel, ejus uxor, Nabothum falsis testibus oppressum lapidari curat; & Achabum in vinea possessionem mittit. Quam ob rem Elias propheta Achabo cum tota ejus posteritate & ipsi Jezebele excidium denunciat. Achab exterefactus, temporaria pœnitentia sententiæ executionem prorogat. [I. <i>Reg.</i> XXI.]	3815	898
3106	d. Jehosaphatus, Achabi exemplo, Jehoramum filium suum Proregem instituit. Unde Jehoram Achabi filius qui fratri Achaziam in regno Israelitico anno 18. Jehosaphati successit, [II. <i>Reg.</i> III. 1.] anno 2. Jehoram filii Jehosaphati regnare cœpisse dicitur. [II. <i>Reg.</i> I. 17.]	17	21. 1	Achab, anno 17. Jehosaphati, filium suum ACHAZIAM Regem, vel potius Proregem, constituit. [I. <i>Reg.</i> XXII. 51.]	3816	898
3107	d. Jehosaphatus ad invensendum Achabum, anno tertio post pacem ab eo cum Syris initam exacto, descendens; ad oppugnationem Ramotharum Gileadis ab eo invitatur: cui obsecundans, non sine magno vitæ discrimine inde elabatur. [I. <i>Reg.</i> XXII. 2. II. <i>Chron.</i> XVIII.] Domum reversus, quod, regi improbo auxiliatus fuisset, à Propheta Jchu filio Hanani reprehenditur. [I. <i>Chron.</i> XIX. 1, 2.]	18	22. 2	Achab, adjuncto sibi Jehosaphato, ad oppugnationem Ramotharum Gileadis profecturus, & 400 suos Pseudopphetas & Michaiam verum Dei prophetam de eventu consulit: illis omnia fausta, hoc certam illi cladem prædicente. Juxta cujus verbum, is in prælio, licet dissimulato habitu pugnans, occiditur, & Samariæ sepelitur. [I. <i>Reg.</i> XXII. II. <i>Chron.</i> XVIII.]	3817	897
3108	a. Cum pararet classem Jehosaphatus quæ Ophirim proficisceretur auri causa, & Achazia impius Achabi filius expeditionis vellet esse socius: primum quidem non acquievit; [I. <i>Reg.</i> XXII. 49.] sed tandem persuasus est. Ideò Deus, per prophetam Eliezer, filium Dodavæ, illum reprehendit, & naves ejus confregit. [II. <i>Chron.</i> XX. 35, 36. 37.]			Eo mortuo, Moab ab Israele deficit: II. <i>Reg.</i> I. 1. & III. 5. quæ inde Davidis temporibus eidem subiecta fuerat. [II. <i>Sam.</i> VIII. 2.]		
		e. Jeho-		Achazia,		

Anno Mundi.	Anni Regum Judæ.	Anni Regum Israelis.	Anno Periodi Julianæ.	Anno an- te æram Christia.
b.			818	896
c.				
3109		19		
		20	819	895
		21		
		22		
3112	23	1	822	892
		2		
		3		
		4		
		5		
		6		
		7		
3115	4	8	825	889

Achazia, rex Israelis, per quendam clathrum in cœnaculo suo Samariæ cadens, ægrotavit: & de sanitate recuperanda Baal-zebubum Deum Ekronitarum consuluit. Elias propheta duos præfectos quinquagenis, cum quinquagenis eorum, ab Achazia ad ipsum adducendum missos, igne cœlesti consumpsit. Deinde cum tertio ad Achaziam profectus, mortem illi denunciavit. [II. Reg. I.] Quam ille obiit; postquam biennium, partim cum patre, partim solus, in regni administratione exegisset. [I. Reg. XXII. 51.] Achazix defuncto successit in regno frater ipsius JEHORAMUS Achabi filius anno Jehosaphati 18 (desinente:) & regnavit 12 annis. [II. Reg. III. 1.] Elias curru igneo in cœlum sublatus est: in munere propheterico successore Elisæo relicto. [II. Reg. II.]

Tres reges, Israelis, Judæ atque Edomi (adhuc regi Judæ subjecti) conjunctis copiis rebelles Moabitas oppugnant: Elisæo propheta exercitui aquam miraculosè subministrante, & victoriam promittente. Mesh rex Moabitarum, Kir-haresethæ se cum suorum reliquiis includere coactus, eruptione inde facta filium regis Edomæorum primogenitum qui regnatus erat pro eo (eaque de causa, *Amos* c. II. 1. rex Edomæorum appellatur) cepit, & cum in holocaustum super murum obtulit. [II. Reg. III.]

c. Jehosaphat, jam senior, regni & familiaris suæ rebus componendis intentus, reliquis quidem filiis dona multa, cum civitatibus munitis in Juda, distribuit: maximum verò natu JEHORAMUM (cui antea vicariam potestatem communicaverat) regni secum constituit consortem, Jehorami Israelitici regis anno 5, quo per 8 annos ille potitus est. [II. Chron. XXI. 2, 3, 5, 20. II. Reg. VIII. 16, 17.]

c. Jehosaphato mortuo, & in civitate Davidis sepulto, [I. Reg. XXII. 50. II. Chron. XXI. 1.] optimi regis pessimus filius Jehoramus, solus per quadriennium regnavit: qui in regno ita confirmatus, omnes fratres suos, & aliquos etiam è principibus Israelis interfecit. [II. Chron. XXI.] Edomæi, qui à diebus Davidis. [II. Sam. VIII. 14.] Judæ suberant, jam defecerunt: & licet à Jehoram percussi, à jugo tamen ipsius (juxta Isaac vaticinium, *Genes.* XXVII. 40.) deinceps penitus sese liberarunt. Libna quoque Sacerdotum in tribu Judæ civitas, [*Josu.* XXI. 13.] eodem tempore defecit.

[II.]

adversus

Anno Mundi.	40 ^o <i>ÆTAS</i>	Anni Regum Judæ.	Anni Regum Israël.	<i>MVNDI V.</i>	Anno Periodi Julianæ.	Anno te aram Christi.
3116	[II. Reg. VIII. 20, 21, 22. II. Chron. XXI. 8, 9, 10.] a. Jehoramus, improbæ uxoris suæ Athaliae consilia secutus, in Juda ipsifque Hierosolymis Baaliticam familie loceri sui Achabi idololatriam statuit; & ad eam subditos suos compulit. Inde scripto ab Elia propheta (antequam assumeretur) relicto, objurgatus est: pœnarum, quæ infecutæ sunt, denuntiatione addita. c. Primum enim excitavit adversus eum Philistæorum & Arabum turmas: qui in Judæam irrumpentes, abduxerunt omnes facultates quæ inventæ sunt in domo regis, una cum filiis & uxoribus ejus. Ita ut reliquis omnibus filiis interfectis solus illi relictus fuerit eorum minimus, Jehoachaz. [II. Ch. XXI.] qui & Achazia & Azaria, ipsius in regno successor. [c. XXII. 1. 6.]	5.	9		3826	888
3117	e. Post hæc percussit Jehoram Deus intestinorum morbo incurabili: quo per biennium cruciatus est. [II. Chron. XXI. 15, 18, 19.]	6	10		3827	887
3118	d. A patre morbo graviter laborante prorex constitutus est Ahazia, anno 11 Jorami filii Achabi. [II. Reg. IX. 29.]	7	11		3828	886
3119	c. Jehoram, exeuntibus intestinis, miserè moritur; & in civitate Davidis, sed non in sepulchris Regum, ingloriè sepelitur. [II. Chron. XXI. 19, 20.] Successit ACHAZIAH, filius ejus, anno 12 Jorami filii Achabi; & anno 1 regnavit Hierosolymis. Hic etiam consiliis improbæ matris Athaliae & domus Achabi, post mortem patris, auscultans, cultus Baalitici patronus extitit. [II. Reg. VIII. 25, 27. II. Chron. XXII. 1, 2, 3, 4.] Achazia natus est, ex matre Zibia è Beersheba, filiorum minimus Joash; qui 7 annorum puer Rex postea declaratus est. [II. Reg. XI. 21. II. Chron. XXIV. 1.]	8	12		3829	885
3120	b.					
	c. Achazia, ab expeditione adversus Hazaëlem Ramothis Gileadis reversus; ad invensendum Jehoramum Israëliticum, ex acceptis vulneribus malè se habentem, Jezreëlem descendit. Ubi Jehu filios cognatorum ipsius ministrantes ei & principes Judæ inveniens			Adversus Hazaëlem, Benhadado (ut prædixerat Elifaus) in regno Syriæ nuper succedentem, Jehoramus rex Israël & Achazia Judæ conjunctas copias Ramothas Gileadis eduxerunt: ubi à Syris percussus Jehoramus, ad curanda vulnera Jezreëlem se subduxit. [II. Reg. VIII.] Unus è filiis prophetarum ab Elifæo Ramothas missus, Jehu filium Jeholaphati filii Nimshi in regem Israëlitarum unxit: & Dei mandatum de excindenda domo Achabill: aperit. Qui in castris rex à Ducibus confirmatus, Jezreëlem properavit: ibique Jehoramum & Jezebelam occidit. (cap. IX.) Inde litteris Samariam missis, Achabi 70 filios jugulandos curavit: factum suum populo ex Elia prophetia probans. Tum, assumpto secum Jeonadabo filio Rechabi, Samariam ipse veniens, reli-	3830	884
	quum					

Anno Mundi.	42 <i>ÆTAS</i>	Anni Regum Judæ.	Anni Regum Israël.	<i>MVNDI V.</i>	Anno Periodi Juliane.	Anno te. xpi. Christi.
3147	d. Joas Sacerdotes, ex collecta viritim pecunia, Templum Dei reparare jubet. [II. Reg. XII. II. Chron. XXIV.]	22	28		3857	857
3148	e. Jubilæus <i>duodecimus</i> . a. Joas, lente in Templo restaurando procedentibus Sacerdotibus, anno regni 23 à Jehoïada Sacerdote primo, & aliis opus perficiendum curat. [II. Reg. XII. 6, 7. II. Chron. XXIV. 8, 6.]	23	1	JEOACHAZ patri Jehu defuncto succedit, anno 23 Joasi filii Achazæ; & annis 17 regnat. [II. Reg. XIII. 1.] Cujus diebus omnibus Hazael rex Syriæ Israelitas oppressit: [c. XIII. 3, 7, 22.] crudelitatem in illos exercens quam Elifæus propheta prædixerat. [c. VIII. 12.]	3858	856
		24	2			
		25	3			
		26	4			
		27	5			
		28	6			
		29	7			
		30	8			
		31	9			
		32	10			
		33	11			
		34	12			
		35	13			
		36	14			
		37	15			
3163	c.	38	16	JOAS filius Jehoachazi à patre regni particeps factus est, anno 37 (deficiente) Joasi regis Judæ: & 16 regnavit annis. [II. Reg. XIII. 10.]	3873	841
3164	f. Zacharias Sacerdos, filius Jehoïdæ, Israelitas ad idololatriam post mortem patris sui lapsos reprehendens, lapidibus ex præcepto Regis obrutus ab eis est in atrio domus Domini. [II. Chron. XXIV.]	39	17		3874	840
3165	g. Vertente anno, copiæ Hazaelis regis Syriæ, quamlibet exiguæ, Judam & Hierosolymam invadentes, perdidit omnes principes populi, & omnem prædam eorum ad regem suum miserunt. Cum autem discessissent illæ à Joaso, quem morbis gravissimis laborantem reliquerunt; conjuratione facta servi ipsius, Zachariæ cædem ultimi, in lecto decumbentem trucidarunt, incunte regni sui anno quadragesimo. [II. Chron. XXIV. 1. 23, indeque ad fin. cum II. Reg. XII. 1, 17. ad fin.] Cui succedens filius AMASIAS anno Joasi Israelitici 2 (deficiente) regnavit 29 annos. [II. Reg. XIV. 1, 2.] qui in regno confirmatus, servos suos interfecit, qui percussent regem patrem suum: parcens tamen ipsorum liberis, juxta legem à Deo per Moysen præscriptam. [Ibid. 5, 6. II. Chron. XXV. 3, 4.]	40	18	Jehoachaz filius Jehu mortuus est, & Samariæ sepultus, quum annis 17 regnasset. [II. Reg. XIII. 1, 9.] Joas vero rex, non longe post patris exequias, Elifæum prophetam jamjam moriturum invisisse videtur: quem lachrymabundus de misero regni statu consulens, tribus vicibus percutiendos ab ipso fuisse Syros, responsum accepit. [Ibid. à vers. 14. ad 20.]	3875	839
		2	4			
		3	5			
3168	c.	4	6	Jeroboam II. à patre Joaso, ad bellum Syriacum profecturo, (in quo gerendo Benhadadum, qui patri Hazaeli in regno Syriæ successerat, tribus præliis vicit; & civitates, à patre	3878	836
				Jehoa-		

c. Amasias

Jehoa-

ÆTAS

MUNDI V. 43

Anno Mundi.	Anni Regum udx.	Anni Regum Israel.	Anno Periodi Jostaph.	Anno 21. & 22. a. a. Christi.
	5	7		
	6	8		
	7	9		
	8	10		
	9	11		
	10	12		
	11	13		
	12	14		
	13	15		
	14	16		
3178			3888	826
<p>c. Amasia regi uxor Jeholia Hierosolymitana filium Uzziam sive Azariam peperit: utpote 16 ætatis annos agentem, quum post patrem regnare inciperet. [II. Reg. XV. 2. II. Chron. XXVI. 3.]</p> <p>Amasias, victoria adversus Edomæos nuper partâ insolescens, anno hoc regni sui 14. (ut est apud Josephum, libro IX. Antiquit. cap. X.) Joasum regem Israeliticum provocans, inito apud Bethshemeshum prælio superatur & capitur: sed gravi multa affectus, datis obsidibus, dimittitur. [II. Reg. XIV. II. Chron. XXV. 6.]</p>				
	16	2		
	17	3		
	18	4		
	19	5		
	20	6		
	21	7		
	22	8		
	23	9		
	24	10		
	25	11		
	26	12		
	27	13		
	28	14		
	29	15		
3194			3904	810
<p>c. Amasias, facta Hierosolymis adversus eum conjuratione, Lacishum fugit: ubi interfectus est, & inde deportatus ad sepulturam in civitatem Davidis. [II. Reg. XIV. 19, 20. II. Chron. XXV. 27, 28.] Cui succedens filius UZZIAS sive AZARIAS anno 27. Jeroboami Israelitici (ex quo</p>				
<p>I. Vsser. Annal. p. pr. regni</p>			<p>F ij In</p>	

Jehoachazo amissas, & manu illius recuperavit. [II. Reg. XIII. 25.] in regni consortium assumptus fuisse videtur: ut ex ratione Jeroboami hujus anno 27 Azarias rex Judæ regnare cepisse intelligatur. [II. Reg. XV. 1.]

Joas rex victo & capto Amasia rege Judæ, pertupit in muro Hierosolymorum, a porta Ephraimi usque ad portam angularem, quadringentos cubitos: deinde, acceptis domus Domini & regie thesauris omnibus, Samariam reversus est. [II. Reg. XIV. 13, 14. II. Chron. XXV. 23, 24.]

Annis verò 15 ante mortem Amasie defuncto Joaso, succedens filius Jeroboamus, ab anno ejusdem 15 per annos 41 regnum Samaritanum obtinuit. [II. Reg. XIV. 23.]

Per hunc servavit Deus Israel: recuperata illi Damasco & Hamatha (quæ jure ad tribum Judæ pertinebant; II. Sam. VIII. 6. II. Chron. VIII. 3.) & antiquo illius termino (Num. XIII. 27.) ab aditu Hamatha usque ad mare campestrium: secundum verbum Domini, quod locutus fuerat per Jonam filium Ammitthai prophetam. [II. Reg. XIV. 25, 27, 28.]

Anno Mundi.	44 <i>ÆTAS</i>	Anni Regum Juda.	Anni Regum Israelis.	<i>MUNDI V.</i>	Anno Periodi Julianæ.	Anno Periodi Christianæ.
	regni paterni particeps ille factus est; ut supra, anno Mundi 3168) annis 52 regnavit Hierosolymis. [II. Reg. XV. 1, 2.] Sub hoc minus floruit regnum Juda, quam sub æquali ejus Jeroboamo II regnum Israelis. Quamdiu enim Zachariæ consilia secutus, pietati studuit; Dei præsidio fultus, Philistæos & alios vicinos hostes subjecit & regnum confirmavit: ut fufius in II Chr. XXVI. à versu 2. ad 16 exponitur.					
3197	4. Jubilæus decimus tertius, duorum florentissimorum Regum tempore actus: sub quibus etiam insignes Prophetae in utroque regno claruerunt. ut in Juda, Evangelicus ille propheta Esaias filius Amotzi: (Esai. I. 1.) & Joel filius Pethuelis; quem ante Amosum docuisse ex eo colligit Codomanus, quod in fine primi capituli prædicat licitatem, quam in 4. capite Amos frustra evenisse conqueritur. Amosus autem, qui in Judæa inter pecuarios Tekoanos fuit, ad propheticum munus in regno Israelitico obeundum missus est, biennio ante terræ motum, qui horum ipsorum regum, Uzzia & Jeroboami, diebus contigit. [Amos I. 1. Zachar. XI. 5.]	2 3 4	17 18 19	In regno Israelis prophetarunt, Jonas filius Ammittai, & Hosea filius Beeri. Jonas è Gatho-Chepheri fuit; [II. Reg. XIV. 25.] opido tribus Zabulonis; [Jofus XIX. 13.] in Galilæa gentium. [Esai. IX. 1.] quod obiter notandum, adversus Pharisæorum illud ad Nicodemum, [Johan. VII. 52.] <i>Scrutare, & scito, ex Galilæa Prophetam non fuisse suscitatum.</i> Hic vero regnante (ut videtur) <i>Jonas</i> , quando Syrorum oppressione Israel jactatus erat valde, & nihil erat conclusum nihilque derelictum, & nemo erat adiutor Israeli; à filio ejus Jeroboamo regnum ex eorum potestate vindicandum prædixerat. [II. Reg. XIV. 25, 26.] & ad Assyriorum metropolim Niniven postea missus, prædicatione sua & regem & populum ad penitentiam adduxit. [Jon. III. Matth. XII. 41.] <i>Hoseas</i> regnante Jeroboamo, sub quo regnum Israeliticum maxime floruit, ruinâ ejus prædixit: quam ut & ipse videret, ministerium ejus ad Ezekia usque tempora productum effecit; (Hof. I. 1.) cujus anno 6 regnum illud finem sortitum est. [II. Reg. XVIII. 10.] His & tertius accessit <i>Amos</i> ; è Judæa, à sequendo grege, ad prophetandum apud populum Israeliticum vocatus. [Amos I. 1. VII. 14, 15.] Quam ob causam ab Amasia sacerdote Bethelis apud Jeroboamum regem Israelis accusatus, & in Judæam redire jussus, Dei sententiam hanc adversus eum pronuntiavit. <i>Vxor tua in ipsa civitate scortabitur, & filij tui filiaque tua gladio cadent, & terra tua funiculo dividetur; tu vero in terra immunda (Assyria sc.) morieris cum Israel omnino migrabit à terra sua.</i> [c. VII. 10, 12, 13, 17.]	3906	808
		5 6 7 8 9 10 11 12	20 21 22 23 24 25 26 27			
	Eclipsis					In

Anno. Mundi.	46 AETAS	Anni Regum Judae.	Anni Regum Israëlis.	MVNDI V.	Anno Periodi Julianæ.	Anno re. æræ Christianæ.			
3221	c. Uzzia regi uxor Jerusha, Zadoki filia, Jothamum peperit. Qui, patre lepra percusso & abs hominum confortio excluso, præerat domui regis & judicavit populum terræ: atque ei defuncto in regno successit, annos 25 tantum ætatis agens. [II. Reg. XV. 5, 33. II. Chron. XXVI. 21. & XXVII. 1, 8.] Unde colligi poterit, Menachemo demum Israeliticum regnum obtinente, Uzziam senem in Judæa Sacerdotium invadentem plaga illa affectum fuisse: contra Judæos (& eos secutum Procopium Gazæum, in Esai. cap. 7.) qui circa 25 annum regis Uzzia factum hoc existimant; ipso tempore terræ motus, qui diebus Uzzia & Jeroboami contigit. [Amos I. 1. Zachar. XI. 5.] quum Jeroboamo vivente Jothamum nondum natum fuisse appareat.	28	2		3031	781			
		29	3						
		30	4						
		31	5						
		32	6						
		33	7						
		34	8						
		35	9						
3228	c. Ab æstate hujus anni prima Græcorum Chronologorum numeratur OLYMPIAS, qua Coræbus Eleus vicit stadio; Iphitea vero 28, ut ex Aristodemi Elei & Polybii scriptis ostendit Julius Africanus. (in Græcis Eusebianis Scaligeri, pag. 37, & 216.) Atque hic apud Ethnicos temporis illud intervallum desinit, quod à doctissimo Varrone (in Censorini de die natali libello) quia in eo multa fabulosa refuntur, μυθικών nominatur: incipit illud, quod dicitur ιστοικών, quia res in eo gesta veris historiis continentur.				3938	776			
		36	10						
		37	11						
3232	d.	38	12. 1	ZACHARIAS, filius Jeroboami, quartus & postremus ex stirpe Jehu, prout à Deo prædictum fuerat, regnavit anno 38 Azariae sive Uzzia regis Judæ, sex mentium spatio. [II. Reg. XV. 8, 12. cum X. 30.] Post tempus vero illud semestre, à Shallumo filio Jabeshi interfectus est coram populo: (II. Reg. XV. 10.) cujus mortem dira illa calamitates subsequuta sunt, Amos VII. 9. præ-nunciata. Desolabuntur excelsa Isaaci, & sanctuaria Israelis in solitudinem redigentur; quum insurrexere contra domum Jeroboami gladio. SHALLUM Jabeshi filius, anno 39 Uzzia, regnavit mense unico. [II. Reg. XV. 13.] MENACHEM filius Gadi, è Tirza Samarum profectus, Shallum occidit, Tiphachum cum finibus suis percussit, omnes prægnantes				3941	779
					3942	772			

Anno Mundi.	48 <i>ÆTAS</i>	Anni Regum Jude.	Anni Regum Israelis.	<i>MVNDI V.</i>	Anno Periodi Julianæ.	Anno te anno Christi.
3242	c. Achaz Jothami filius nascitur, siquidem 20 annorum fuit quum regnare inciperet. [II. Reg. XVI. 2. II. Chron. XXVIII. 1.] Quia verò 16 tantum annis, regnavit, & ipso moriente filius Ezechias dicitur fuisse 25 annorum, unde sequeretur filium habuisse Achazum, cum undecim tantum annos esset natus: ideo Tremellius Achazum, annos 20. natum fuisse interpretatur, non cum ipse, sed cum pater Jotham regnare inciperet.	47 48 49	8 9 10			
3243	c. Halyattes senior, in Lydia regnavit annos 41. [<i>Euseb. Chronic.</i>]	50 51	1 2	PEKAHJA patri Menachemo defuncto succedit, anno 50 Azariæ sive Uzzia regis Judæ: & regnavit biennio. [II. Reg. XV. 23.]	3952	762
3245	c.	52	1	PEKAH Remaliaz filius, interempto Samariaz Pekahja in palatio regio, regnavit pro eo annis 2 ^o , ab anno 52 ^o Azariæ regis Judæ. [II. Reg. XV. 25, 27.]	3955	759
3246	a. Jubilæus decimus quartus: quo vidit Efaia gloriam Domini, sedentis in folio & stipati satellitio Angelorum accinentium; obdurato deinceps & occæcato magis ac magis populo Judaico, ne intelligeret verba Prophetarum & converteretur & sanitas obveniret ei. [<i>Efaï. VI. Johann. XII. 40, 41.</i>] Contigit hæc visio anno quo mortuus est rex Uzzia: [<i>Efaï. VI. 1.</i>] cui in civitate Davidis & agro sepulchrali regum condito (sed seorsim ab aliis, quia leprosus erat) successit filius JOTHAMUS anno 2 ^o Pekie regis Israelis; & 16 annis regnavit Hierosolymis. [II. Reg. XV. 7, 32, 33. II. Chron. XXVI. 23. & XXVII. 1, 8.] Hic pugnans contra regem Ammonitarum prævaluit: ita ut per triennium tributum illi penderent. [II. Chron. XXVII. 5.] Sub eo, & duobus ejus successoribus, Mica Morasthites (simul cum Efaia & Hofea) Propheticum suum munus obiit. [<i>Mic. I. 1.</i>] Sub eo etiam à Nahum propheta subversionem Assyriorum & Nimives prædictam, & post 115 annos completam fuisse, Josephus (libro 9. Antiquit. cap. 11. al. 12) affirmat: quum ex eo complementi tempore sub Achazo potius Jothami filio illum prophetavisse fuisse colligendum.	53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100			
	Ezekias			Adarus		

Anno Mundi.	ÆTAS	Anni Regum Judæ.	Anni Regum Iſraelis.	MVNDI V. 49	Anno Perſidit ſalutaris.	Anno ante ſeram Chriſtiæ.
3252	6. Ezekias Achazi filius naſcitur, ex matre Abia Zachariæ filia: ſiquidem 25. annorum fuit, quum regnare inciperet. [II. Reg. XVIII. 2. II. Chron. XXIX. 1.]	5 6 7	6 7 8		3962	752
3254		8 9	9 10	Aradus (quæ in Phœnicia parva inſula eſt, ut notat Mela, & quantum pater, tota oppidum) & Cyzicus (in Propontidis inſula) conditæ. (Eufeb. Chron.) Arbaces Mediæ præfectus, muliebrem Sardanapali molliem indigniſſime ferens, conjuratione cum Beleſo Babylonio inita, Medorum, Perſarum, Babyloniorum & Arabum quadringenta millia adverſus eum eduxit. Qui tribus præliis victus, in quarto, Bactrianorum copiis ad eum deficientibus, hoſtes noctu ex improviſo oppreſſit, & caſtris exiit. cunq̄ue Sardanapalus uxoris fratri Salæmeni imperium caſtrenſe tradidiffet, is à conjuratis bis prælio victus, cum toto pene exercitu deletus eſt. Ninive obſidione cinctâ, Sardanapalus filios tres & filias duas magna cum gaza in Paphlagoniam ad Cottam præfectum mittit: & tabellariis per omnes regni provincias dimiſſis, militum delectus agit, & ad tolerandam obſidionem neceſſaria comparat. [Diodor. Sicul. lib. 2.]	3964	750
3256	6. ROMA, juxta Fabii Piſtoris (Romanorum ſcriptorum antiquiſſimi) & ludorum Secularium à veteribus Romanis obſervatorum rationes, paulo ante initium Olympiadis 8, in feſto Palilitio, XII. Kalend. Maii, à Romulo condi cœpta eſt: licet Palilia Varroniana toto quinquennio Fabianis anteriora ſint. <i>Vrbs oritur (quis tunc hoc ulli credere poſſet?)</i> <i>Victorem terris impoſitura pedem.</i> [Ovid. Faſt. lib. 4.]	10 11	11 12		3968	748
3257		12	13	Anno obſidionis tertio, fluvius continuis imbribus excreſcens Nini- ves partem inundavit, & murum ad ſtadia XX. dejecit. Sardanapalus, rogo in regia ingenti extructo, & ſe & regiam, cum concubinis, eunuchis & divitiis omnibus, incendio abſumpſit. Conjurati per collapsam muri partem ingreſſi, urbem cœperunt, & Arbacem Regem appellarunt. [Diod. lib. 2. & Athenæus lib. 12. ex Cteſta.] Atque ita Aſſyriorum Imperium deſtructum eſt: poſtquam à Nini initio ſuperiorem Aſiam annis 520 (ut in libro 1. cap. 95. docet Herodotus) obtinuiſſent. Diviſo igitur imperio:	3966	748

I. Viſſer. Annal. p. pr.

Me-

G

Ar-

Anno
Mundi.

ÆTAS

Ani
Regum
Jude.Anni
Regum
Israelis.

MVNDI V. 51

Anno
Periodi
Julianz.Annoan-
te gram
Christi.

tius, adeoque auxilium in angustiis præsentissimum. [*Psal.* XLVI. 1, 2, 7. cum *Rom.* VIII. 31, 32.] Quod quidem documentum præsentis negotio erat accommodatissimum: tum quia in Christo omnes promissiones Dei sunt *Etiā & Amen.* [*II. Cor.* I. 20.] in ipso & propter ipsum communiter implenda; tum quod Judæa speciali quodam privilegio terra esset Immanuelis, [*Esai.* VIII. 8.] in qua, quod ad carnem attinet, non solum ex Judæis esset ille oriturus, [*Rom.* IX. 5.] sed etiam ex domo Davidis, & quidem (juxta Jacobi vaticinium, [*Genes.* XLIX. 10.] prius quam sceptrum recederet à Juda, id est, Judæa Respublica esse desineret regio gubernata imperio. Unde metuendus non esset hoc tempore vel domus Davidicæ vel gentis Judaicæ interitus; qualem post annos 65 gentem Ephraimiticam passuram fuisse paulo ante Propheta prædixerat. [*Esai.* VII. 8.]

Adversariorum vero Regum jamjam imminens occasum præmonstrare jussus est Propheta, producto in medium *Shear-jashub* filio; quem (post prolatum de Virgine *Siromia* grande illud oraculum, digito vel gestu aliquo alio demonstratum (butyro & melle in tenella sua ætate nutriendum fore diceret, donec ad eam adulesceret qua discrimen posset discernere inter bonum & malum: ante illud enim tempus, utrumque regem tollendum esse è terra sua. [*Esai.* VII. 3, 15, 16.] Cumque eodem tempore accideret, ut *Esaiæ* alium filium pareret uxor prophetissa; mandato Dei, nomen illi est impositum, *Maher-sbalal-hash-baz*: quod *accelerando prædam festinaret diripiens* Assyrius; Syros & Israelitas prædaturus, antequam proferre nosceret puer ille, *Pater mi aut Mater mea.* Atque ita Prophetæ quoque filii in signa & ostenta apud Israelitas à Deo constituti sunt. [*Esai.* VIII. 3, 4, 18.]

Post editas has prophetias, *Rezin* & *Peka* junctis viribus ascenderunt ad oppugnandam Hierosolymam: ubi obsederunt *Achazum*, sed (uti prædictum fuerat) non potuerunt debellare. [*Esai.* VII. 1, 7. *II. Reg.* XVI. 5.]

Impius *Achaz*, à præsentis creptus periculo, Deum liberatorem deseruit. Ambulavit enim in viis regum Israelis, Baaliticam idololatriam amplexatus est, adolevit in valle filii *Hinnomi* & filium suum transmisit per ignem; sacrificavitque in excelsis, & in collibus, & sub omni arbore vivente. [*II. Chron.* XXVIII. 2, 3, 4. *II. Reg.* XVI. 3, 4.]

I. Vsser. *Annal.* p. pr. De-

G ij Inter-

Anno Mundi.	52 <i>ÆTAS</i>	Anni Regum Judæ	Anni Regum Israelis	<i>MUNDI V.</i>	Anno Periodi Julianæ.	Adven- tu et anni Christi.
3263	<p>c. Deserens Deum Achazus, à Deo desertus est. Unde reversi ad eum Resin & Peka, separatim copiis eum debellarunt, quod conjunctis prius efficere non valuerunt. Tradidit enim Deus in manum tum regis Syrorum, qui percutientes eum captivam in Damascum abduxerunt ab eo multitudinem magnam; tum regis Israelis, qui percussit eum percussione magna. [II. Chron. XXVIII. 5.]</p> <p>Eodem tempore Rezin Elatham (quam Judæ recuperaverat & ædificaverat rex Azarias sive Uzzias; [II. Reg. XIV. 22. II. Chron. XXXVI. 2.] avertit ad Syros: qui ibi deinceps habitaverunt [II. Reg. XVI. 6. 6.]</p>	2	19	<p>Interfecit Peka ex Judæis 120 milia die uno, omnes robustos. Interfecit quoque Zicri potens Ephraimita Maaseiam regis filium, & Azrikam antecessorem domus ejus, atque Elkanam secundum à rege. Et captivos ducebant Israelitæ ex Juda & Hierosolymis ducenta millia mulierum, puerorum & puellarum, multamque prædam diripiebant ex eis: deducebantque ista spolia in Samariam. Verum interponente se Dei propheta Odedo, dereliquerunt multitudinem illam captivam & prædam suam ante principes & totam congregationem: qui captivos illos, humanissime tractatos, deduxerunt Jerichuntem ad fratres ipsorum. [II. Chron. XXVIII.]</p>	3273	741
3264	<p>c. Edomæi percusserunt Judam, & abduxerunt captivos. Philitæi quoque (quos, Dei auxilio fretus, rex Uzzias prius domuerat; [II. Chr. XXVI. 6, 7.] irruerunt in civitates depressi agri & meridianas Judæ, & habitaverunt in eis. Deprincebat enim Dominus Judam propter Achazum: quia abstraxerat Judam, ut omnino prævaricaretur contra Dominum. [II. Chron. XXVIII. 17, 18, 19.]</p> <p>Accipiens Achaz aurum & argentum, quod inveniebatur in Domo Domini & in thesauris domus regis, misit ad Tiglath-pileserum regem Assyriæ munus: orans, ut è manu regis Syriæ & Israelis ipsum servaret: Cui ille auscultans, Damascum cepit & incolas ejus in Kirum deportavit, Syriæ verò regem Rezinem morte affecit. [II. Reg. XVI. 7, 8, 9.] completa prophetia, tum Esaie, [c. VII. 16. & VIII. 4. & IX. 11.] tum Amosi; qui Damasceni regni excidium hoc longe ante ita prædixerat. <i>Immittam ignem in domum Hazaelis, qui consumet palatia Ben-hadadi: & confringam veterem Damasci, excindamque habitatorem è convalle Avenis, & tenentem sceptrum è domo Edenis; migrabuntque populus Syriæ in Kirum, ait Dominus.</i> [Amos I. 4, 5.] Atque ita regnum Damascenum, & cum eo Hamatha (cujus ut tum maxime florentis, mentio fit Amos VI. 2. (& Arpadis, [Jer. XLIX. 23. Esai. X. 9. XXXVI. 19. & XXXVII. 12, 13.] in Rezone ceptum, [I. Reg. XI. 23, 24.] in Rezone finitum est: quod per decem generationes continuatum fuisse, Nicolaus Damascenus (apud Josephum, lib. 7. Antiquit. cap. 6.) affirmat. <i>Vid. supr. ad annum Mundi 2960.</i></p> <p>Profectus vero Achaz obviam Tiglath-pilesero Damascum, ut congratularetur ei de victoria; formam magni altaris, quod ibi viderat, ad</p>	3	20	<p>Achazo implorante auxilium regum Assyriæ (sic enim in I. Chron. XXVIII. 16. pluraliter nominantur; numeri enallage usitata, <i>Psal. CV. 30. Jerem. XIX. 3. XXV. 22, 3. Esai. I. 52.</i>) adversus Pekam ascendens Tiglath-pileser, populum Gileadis sive Peræ, Reubenitas videlicet, Gaditas & dimidiatam tribum Manassis, abduxit in Chalachum, Chaborem, Haran & Nehar-gozanem: deinde, transmissio Jordane, Galilæam occupavit; eisque incolas, cum Naphthalitis omnibus (quos clades à Benhadado prius accepta reliquos fecerat) deportavit in Assyriam. I. Chron. V. 26. & II. Reg. XV. 29. [ex quo, cum I. Reg. XV. 20. comparato, exponendus videtur locus, <i>Esai. IX. 1.</i>]</p>	3274	742

Anno Mundi.	AETAS	Anni Regum Jude.	Anni Regum Israelis.	MVNDI V. 53	Anno Periodi Juliana.	Anno ante Christum
	Uniam sacerdotem misit, ut illi con- simile extrueret sibi Hierosolymis. In quo, domum reversus, sacrificavit ipse; omniaque holocausta populi offerri mandavit: altari aëneo longius amoto ab anteriore parte domus, ne esset inter suum altare & domum Domini. [II. Reg. XVI.]					
3265	c. Postquam Achaz servum se effecisset regis Assyrii, [II. Reg. XVI. 7. cum XVIII. 7.] & regnum suum tributarium illi reddidisset: plus tamen detrimenti quam adjumenti ab eo accepit. [II. Chron. XXVIII. 20. 21.] id quod allegoria illa Propheta Achazo paulo ante significaverat. <i>Abradet Dominus novacula mercenaria, transfusivali, Rege Assyria, pilum capitis & pedum; etiamque barbam ipsam consumer.</i> [Esaï. VII. 20.] Quare & accessum extimum, quo à domo regis ad Templum Domini ibatur, amovit Achaz: metu regis Assyriæ. [II. Reg. XVI. 18.] à vi nimirum illius (ut interpretatur Tremellius) sibi metuens; ne fortè per illum accessum in regiam irruerent. Et tamen angustiae suæ tempore, magis ac magis pergebat ille prævaricari adversus Dominum. [II. Chron. XXVIII. 22.]	4	1	HOSEA filius Elæ, interfecto Peka Remaliae filio, regnum invasit, anno 20º, ex quo Jotham in Juda regnare cœpit, [II. Reg. XV. 30] id est quarto regni Achazi. Turbis tamen & seditionibus intervenientibus regno statim potiri non poterat. Republica ad anarchiam quandam, per 9 annorum spatium recedente.	3975	739
		5	2			
		6	3			
		7	4			
3269	Gandaules (Græcis, teste Herodoto, Myrsilus dictus; Myrsi filius, Heraclidarum postremus) in Lydia regnavit annos 17. [Euseb. Chron.]	8	5		3979	735
		9	6			
3271	Nadius, sive Nabius (נבד) apud Babylonios regnat, ann. 2. [Ptolem. in Reg. Canone.]	10	7		3981	733
		11	8			
3273	Chinzirus & Porus, apud Babylonios regnant, ann. 5. [Id. ibid.]	12	9		3983	731
		13	1	HOZEA, turbis domesticis compositis, regno tandem potitus est, anno (desinente) 12º Achazi regis Juda. [II. Reg. XVII. 1.]	3984	730
3274	c.			Tiglath-pilesero, sive Nino juniori, postquam 19 annis (ut ex Castore notatum est, regnavisset, successit in regno Assyriaco Salmanasar; <i>Enemassar</i> in Græco Tobia dictus, <i>Shalman</i> is esse videtur, qui <i>Hoseæ</i> X. 14. <i>domum Arbeli</i> (Darii clade postea nobilis) <i>vastavisse dicitur die belli</i>) Atbelitida videlicet, regionem Assyriæ infra Arpadum. Contra Hoseam quoque regem Israelis ascendit Salmanasar; fecitque eum servum sibi & tributarium, [II. Reg. XVII. 3.]	3986	728
		14	2			
		15	3	Sabacon Æthiops captum in bello Bocchorim vivum cremavit, ejusque loco in Ægypto regnavit ann. 8. <i>African.</i>	3987	727
3277	c. Achaz, postremo regni sui anno filium EZEKIAM principatus fecit confortem: qui inde, à 3º anno (desinente) Hoseæ regis Israelis, 29 annis regnavit Hierosolymis. [II. Reg. XVIII. 1, 2.]	16	4			
	Jugæus,					

Anno Mundi.	54 ÆTAS	Anni Regum Judæ.	Anni Regum Israelis.	MVNDI V.	Anno Periodi Julianæ.	Anno ab æra Christi.
3278	<p>a. Jugæus, five Ilulæus, apud Baby- lonios regnat. ann. 5. [<i>Ptol. Reg. Cæ- non.</i>]</p> <p>b. Quo anno mortuus est rex Achaz, Esaïas Philistæis, partem Judææ ini- què possidentibus, (ut supra, ad an- num M. 3264. dictum) excidium de- nunciavit. [<i>Esaï. XIV. à vers. 28. ad fin.</i>] similemque calamitatem Moa- bitis intra tres annos obventuram prædixit. [<i>Esaï XV. 1. ad XVI. 14.</i>] de quorum vaticiniorum complemen- to, videnda quæ ad annum M. 3280. & 3284. deinceps annotabuntur.</p> <p>Mortuus Achaz, sepultus est in ci- vitate Davidis: [<i>II. Reg. XVI. 20.</i>] sed non in sepulchris regum. [<i>II. Chron. XVIII. 27.</i>]</p> <p>c. Patre mortuo, Ezechias jam liber, anno primo regni sui (ad finem ver- gente) mense primo (Abib sc. aperuit fores Domini) quas impius pater oc- cluserat: [<i>II. Chron. XXVIII. 24.</i>] & Sacerdotibus ac Levitis ipsorum sanctificationem Templique purga- tionem imperavit. [<i>II. Chron. XXIX. 3, 4.</i>]</p> <p>Illi, hoc mandato animati, mensis primi die primo, (<i>April. 21.</i> in ipso Sabbato) sanctificaverunt se, vene- runtque secundum præceptum regis ad purgandum domum Domini; & die octavo ejusdem mensis (<i>April. 28.</i> die item Sabbati) ingressi porticum Tem- pli, sanctificaverunt domum Domini diebus octo: ita ut die sextodecimo mensis primi (<i>Maii 6º, feria 1</i>) ab- solverint. [<i>II. Chron. XXIX. 15, 17.</i>]</p> <p>Manè igitur surgens rex Ezechias, (<i>Maii 7. feria secunda</i>) congrega- vit præfectos civitati, & ascendit in domum Domini: in qua, cum populo, per Sacerdotes & Levitas multa sacri- ficia in altari Domini magna cum læti- tia obtulit. [<i>II. Chron. XXIX. 20 - 36.</i>]</p> <p>Quia vero Pascha celebrari non po- terat tempore eodem quo conventus fuerat habitus & purgatio instituta; (quum Sacerdotes non sanctificassent se ad sufficientem numerum, & popu- lus non congregasset se Hierosolymam) ex lege <i>Num. IX. 10, 11.</i> indictum est Pascha in mensem secundum. Edicto igitur promulgato per totum Israel a Beersheba Danem usque, non Judæi solum sed etiam ex tribubus Asheris, Manassis & Zebulunis nonnulli (reli- quis Israelitis invitationem deriden- tibus) Hierosolymam congregati sunt Ubi, idololatricis altaribus & aris thuraniis prius amotis atque in Kidro- nis torrentem projectis, jugularunt Pascha 14 die mensis 2. (<i>Junii 3. fe- ria 1</i>) deinde festum azymorum cele- brabant septem diebus offerentes sa-</p>				3988	726
	crificia				Hofea	

Anno Mundi.	ÆTAS	Anni Regum judæ.	Anni legum israelit.	MVNDI V. 55	Anno Periodi Julianæ.	Annoan- te æram Græcicæ.
	<p>crificia eucharistica & constantes Deo majorum suorum : quibus (ad testandum gratum erga Deum animum) & alios septem dies addiderunt ; quos celebrarunt cum læticia. [II. Chron.]</p> <p>Quam autem absolvissent omnia ista , egressi sunt omnes Israelitæ qui præsenes fuerant (sub finem mensis 2.) per civitates Judæ : & frugerunt statuas , & succiderunt lucos , destruxeruntque excelsa ac altaria è toto Juda & Beniamine , etiam per Ephraïmum & Manasse , usque dum absolvissent. Deinde reversi sunt omnes Israelitæ in possessionem suam per civitates suas. [II. Chron. XXXI. 1.]</p> <p>Ezekias vero contudit etiam serpentem æneum quem fecerat Moyses (Nu. XXI. 9.) eo quod usque ad dies illos Israelitæ adolerent ei : & per diminutionem ac contemptum <i>Nebusatan</i> , quasi <i>anulum</i> , vocavit. [II. Reg. XVIII. 4.] Idemque Sacerdotes ac Levitas in suis muneribus & distributionibus restituens , de cibatio eorum prospexit ; revocata primitiarum decimarumque lege [II. Chro. XXXI.]</p> <p>Unde ,</p> <p>a Mense tertio primitiæ & decimæ deferri , & apud Sacerdotes acervatim deponi , cœpta sunt. [II. Chr. XXXI. 5. 6. 7.]</p> <p>Mense septimo (quo collecta fructuum totius anni absolvitur ; Exod. XXIII. 16 oblatio primitiarum & decimarum absoluta est <i>Ibid.</i>) iisque distribuendis curatores ab Ezekia præfæci sunt. [II. Chron. XXXI. b.]</p>					
3279		2	5			
		3	6	Hofea communicato cum <i>Seo</i> rege Ægypti consilio , annum quod immitte solebat tributum Salmanasaro reculavit. [II. Reg. XVII. 4.] qui <i>Sous</i> vel <i>Sua</i> (ut eum appellat Hieronymus) non alius esse videtur quam <i>Sabacon</i> Æthiops , 25. Ægyptiorum dynastiæ , quem Æthyopum fuisse retulit Manetho , primus. (de quo supra , ad ann. M. 3987) Unde Æthiopicis confederatum Hofeam Chrysostomus , in Johann. homil. 30. & regem Æthyopum , qui rum Ægyptum obtinebat , in auxilium eum accersivisse , libro 1. sacre Historiæ narrat Severus Sulpicius.	3989	725
3280		4	7	Salmanasar , comperta Hofeæ conspiratione , primum quidem Moabitarum agrum occupavit , (ne quid à tergo relinqueret quod sibi damnosum esset aut copiis suis.) duabus summis illius civitatibus , Are & Kir-hareseth , excisis ; juxta Esaiæ vaticinium , anno ante eventum tertio prædictum. [Esai. XVI. vers. 1. & ult. cum notis Tremellii.] Deinde totum regnum Israeliticum pervasit : & ascendens contra Sa-	3990	724
	Mardocepadas			mariam		

3283

Mardocempadus in Babylonia regnare cepit, post initium Nabonafari annis 26, post exitum 12; ut ex Ptolemæi Regum Canone intelligimus. Ab Esaia propheta *Merodac Baladan* filius *Baladan* nominatur: [*Esaï XXXIX. 1. ut pote Belesis, Nabonafari*, vel filius vel (notissimo Hebraismo) nepos. Anno ejus primo Lunam Babylone defecisse notat idem Ptolemæus (libro 4. magnæ Syntaxeos, cap. 6.) anno 27 Nabonafari, die 29 Thoth mensis Ægyptiaci; sub finem videlicet diei 19 nostri Martii, horis duabus cum dimidio ante mediam noctem.

5
68
9

mariam, anno 4 Ezekia & 7 Hofea (utroque ineunte) obsedit eam tribus annis. [*II. Reg. XVII. 4, 5. & XVIII. 9.*]

Sub finem anni tertii obsidionis, regnique Ezekia sexti & Hofea noni, Samariam cepit Salmanasar: & deportavit Israelitas in ditionem suam; collocavitque in Chalacho: Charbone, Nehar-gozane, (quo Perææ incolas, sive duas tribus & dimidiam trans Jordanem, prius transfulerat Tiglathpilefer; *I. Chr. V. 26.*) & in civitatibus Mediæ. [*II. Reg. XVII. & XXVIII. 6, 11.*] *Assyria* enim, quæ ante regiam potestatem Dejoci traditam apud Medos obtinuit, opportunitatem Assyri ministraverat ad civitates eorum occupandas. Unde Tobit, sive Tobias senior qui se hoc tempore, cum Anna uxore & Tobia filio & contribulibus suis Naphthalitis in regionem Assyrio-

3993

721

3284

ram abductum, & Salmanasaris opsonatorem sive annona curatorem constitutum ibi fuisse dicit, in Mediam profectum se fuisse addit, & in primaria ejus civitate Rages apud Gabelum (agnatum suum, & è deportatis unum) decem argenti talenta deposuisse. [*Tobi. I.*] Atque hic finis fuit regni Israelitici; postquam 254 annis stetit, a regno Judæ sejunctum.

b. Anno 2 Mardocempadi sive Merodaci, altera Lunaris Eclipsis Babylone conspecta est anno Nabonafari 28 mensis Thoth die 18. media nocte; ineunte videlicet Martii Juliani die 9. feria 7. & post dies 176, cum horis 20 & dimidia, Eclipsis Lunæ tertia 15 die mensis Phamenoth, sub finem 1 diei Septembris, fer. 1. tribus horis & dimidia ante mediam noctem. [*Ptolem. lib. 4. magnæ Syntax. cap. 6. & 7.*]

3994

720

3285

Sevechus Æthiops, Sabaconis filius, in Ægypto regnat ann. 14. [*African.*] Videtur Sethos esse Vulcani sacerdos: de quo Herodotus, libro 2 cap. 141.

3995

719

3286

Candaules, uxorem satelliti suo Gygi Dascyli filio inmodeste spectandam exhibens, ab eo (ipsa uxore ad id incitante) obruncatus est: qui ejus non uxore solum, sed simul etiam cum ea regno Lydiaco deinde potitus est. Cujus rei meminit Archilochus Parus, qui per idem tempus fuit, in iambo trimetro. Ita ab Heraclidi Lydorum regnum ad Mermnadas est translatum: in quorum familia per annos 170 mansit; ex quibus 38 in regno exegit ipse Gyges. [*Herodot. lib. 1.*] Servilis eum conditionis fuisse, illa Cræsi abnepotis ipsius verba apud Zenophontem Institut. Cyri lib. 7.) arguunt. *Τὸν μὲν ἄριστον ἀπὸ τῶν ἀρίστων βασιλέων οὐκ ἔστιν ἄλλος ἢ οὗτος ὁ βασιλεὺς ὃν οὐκ ἔδειξεν ἡμῖν δύναι. Ex majoribus meis eum qui primus regno potitus est, audio simul & regnum simul & libertatem esse consecutum.* Et regiarum pecudum pastorem fuisse, in libro 2. de Republica, affirmat Plato. Ejus nomen in Orientalium dialecto *Λυγ*, *Gug* vel *Gog*, dictum fuisse videtur.

3996

718

3287

Gyges regnum adeptus, Delphos donata non pauca misit, arma Mileto & Smyrnæ intulit, urbemque Colophonem vi cepit. [*Herodot. lib. 1. cap. 14.*]

Elulæus Tyriorum rex deficientes Gittæos, cum classe eò profectus, sub imperium suum retulit. Contra hos missò exercitu, Salmanasar Assyriorum rex Phœnicen totam invasit: facta deinde pace, cum copiis domum reversus est. Paulo post, Sidon & Ace (Ptolemæis postea appellata) & Palætyrus, cum multis urbibus aliis, à Tyriis ad Assyriorum regem defecerunt. Et cum soli Tyrii facere ejus imperata detrectarent, reversus est contra eos; Phœnicibus naves 60. (vel 70. ut apud Rufinum legitur) illi exhibentibus & remiges octingentos. Quibus occurrentes Tyrii cum duodecim navibus, disjecta hostili classe, quingentos ex ea captivos abduxerunt: quo facinore non mediocrem rei navalis gloriam sibi comparaverunt. Revertens autem rex Assyrius, custodes ad fluvium & aqueductus disposuit, qui aquari Tyrios prohiberent: quod cum per continuos quinque annos fieret, coacti sunt effossis puteis inde se sustentare. Hæc Menander Ephesius in suis Chronicis, ex Tyriorum annalibus in Græcam linguam translatis; à Josepho lib. IX. Antiquit. cap. ult. citatus, ubi, pro *Elulæo*, in Rufino vetere Latino interprete *Hylyseus* legitur: unde Scaligero rex ille Tyriorum *Elifans* dictus fuisse videtur, cui tamen in eo non assentior, quòd Cyprios à Menandro *Κεθάνης* hic vocari asserit: cum *Κεθάνης* nomine *Gitta* sive *Gathi* incolas, ille potius intellexerit; ea appellatione in sacris literis satis notos. [*II. Sam. XV. 18. & XXI. 19. collat. cum I. Sam. XVII. 4.*] Quos etiam, ipsius hujus Elulæi sive Elifæi tempore, ab Ezekia rege Judæ subactos postea fuisse, ex Josepho colligi posse videtur: qui cum Palæstinae bellum intulisset & parta victoria omnes eorum urbes à Gitta usque Gazam suæ ditioni adjecisse scribit. (libri Antiquitat. IX cap. penultimo.) Sicut percussos ab eo fuisse Philistæos, usque Gazam & terminos ejus, ex [*II. Reg. XVIII. 8.*]

3997

717

Anno
Mundi.

extra omnem positum est controversiam. Adversus Tyrios verò, opibus & successibus suis hoc tempore insolentes, edita est propheta Esaiæ XXIII. 1.

Postquam vero mortuus est Salmanasar regnavit filius ejus Senacheribus pro eo. [Tobi. I. 18.] quem Herodorus, libro 2. & Arabum & Assyriorum regem appellat: forte quod Assyrii, cum Perea sive terra Gileadis, & Hamatha sive Iturea, contiguam etiam Arabiam vel Petram vel desertam tunc possiderent. *Ivnam* certe sive *Avam*, quam vel à se vel à majoribus suis subactam fuisse Senacheribus jactitat, [II. Reg. XVIII. 34. XI. 13. & Esai. XXXVII. 13.] regionem Arabiae Desertæ fuisse, Fl. Junius asserit. [in II. Reg. XVII. 24.] Et Esaias propheta, calamitatem quam sub Salmanasare Moabitæ passuri essent (de qua supra, ad ann. M. 3278. & 3280.) prædicens; quæcumque illi recondidissent, ea in *vallem Arabum* Assyrios exportaturos fuisse denunciat. Berofus in Chaldaica sua historia (apud Josephum, lib. X. c. 1.) & apud Assyrios regnavisse, Senacheribum scripsit; & totam *Asiam* acque *Aegyptum* bello infestavisse. Toto vero *triennio* gestum ab eo fuisse bellum *Aegyptiacum*, & cum eo conjunctum Palaestinum, ex [Esai. c. XX.] colligimus: in quo Propheta, deposito cilicio (i. vestimento suo Prophætico villosio, ut *Zachar.* XIII. 4.) à humis suis, & calceamento de pede suo, ita nudatus & discalceatus *triennio* incedere iussus est; in *signum & ostentum contra Aegyptios & contra Ethiopas*: quod eo temporis spatio confecto, similem in modum superiore vestimento nudati & discalceati in captivitatem abducerentur à rege Assyriae. Quod quidem mandatum Esaias accepisse dicitur, anno quo *Tartan*, mittente cum *Sargone* rege Assyriae, oppugnavit *Ashdodum* & cepit eam. [Esai. XX. 1.] Ubi per *Sargonem* intelligendus est ipse *Senacheribus*, inter cujus etiam duces, *Tartanem*, [II. Reg. XVIII. 17.] numeratum legimus: per *Ashdodum* celebris illa *Azotus*, urbs Philistæorum; quos ab *Ezekia* subjugatos fuisse, ex [II. Reg. XVIII. 8.] Josepho supra audivimus.

Quum autem jugum regis Assyriae excussisset *Ezekias*, quod pater *Achaz* receperat, & servare illi recusatet; [II. Reg. XVII. 7.] anno ejusdem 14, (ad finem vergente) *Senacheribus* regnum *Judæ* invadens, contra civitates ejus munitas castra posuit, & earum non paucas occupavit. [Esai. XXXVI. 1. II. Reg. XVII. 13. II. Chron. XXXII. 1.] Et cum de Hierosolyma quoque oppugnanda cogitare eum *Ezekias* animadverteret, inito cum dynastis suis consilio, obturandos curavit omnes fontes qui erant extra civitatem, & alveum aquæ Gichonis superiorem inundantem per medium regionis: deinde totum murum illum sub *Amasia* à *Joaso* rege Israelis perruptum, & foris murum alterum extruxit, & confirmavit munitionem domus *Davidis*; paravitque missilia copiose & scuta. Et imposuit præfectos militares populo: congregatisque eis ad se in plateam portæ civitatis, gravissima oratione adversus meritum regis Assyriae & exercitus ejus illos confirmavit: [II. Chron. XXXII. 2. - 8. 30.]

Diebus illis, *Ezekias* ex lethali ulcere decumbens, post mortem prius per *Esaiam* prophetam denunciata, fuis ad Deum precibus sanitate & prorogationem regni in *quindecim* annos obtinuit. [Esai. XXXVIII. 1. - 5. 21. II. Reg. XX. 1. - 7. II. Chron. XXXII. 24.] Unde scriptam à se oden ille edidit: in qua primum ætitudinem & perturbationem animi sui in morbo orationemque ad Deum exponit; deinde beneficium acceptum narrat, postremo fidem in Deum profiteretur & gratias ei immortales spondet. [Esai. XXXVIII. 9. - 20.] In sacra quidem Scriptura post *Senacheribi* eadem historia hæc proponitur: sed generali tantum temporis notatione adjecta; *In illis diebus* nam ante mortem illius eam contigisse, verba illa evincunt: *Addam diebus tuis quindecim annos; & à manu regis Assyriae eripiam te & civitatem hanc, protegamque civitatem hanc.* [Esai. XXXVIII. 5. 6. II. Reg. XX. 6.] Quod si ex 29 annis, quibus regnavit *Ezekias*, subducamus istos 15; in fine anni regni ejus 14 factum hoc fuisse comperiemus.

Signum vero salutis recuperandæ *Ezekia* postulanti à Deo indultum, fuit mirabilis illa umbræ Solaris in gradibus *Achazi* reductio: de qua in [Esai. XXXVIII. 8.] legimus. *Ecce ego reverti faciam umbram linearum, per quam descenderat in horologio Achaz in Sole, reversum decem lineis. Et reversus est Sol decem lineis per gradus quos descenderat.* Ita enim vertit Hieronymus; Hebræam vocem שָׁעָה, quam *Jonathan* Chaldaeus paraphrastes ὥραρον lapidem horarum interpretatus est, per *lineas* & *horologium* reddens. In commentario tamen ad hunc locum, Hebraice *gradus* haberi notat: quod etiam in [II. Reg. XX. 9.] sic expressit. *Vis ut ascendat umbra decem lineis, an ut revertatur totidem gradibus?* Neque negligenda est, hæc longe antiquior, interpretatio Græca, quæ ὥραρον & ἀστρολόγιον vocibus hic usurpatis, non alios quam *scalarum* ab *Achazo* constructarum *gradus* in historia hac accipiendos esse innuit, quum ante captivitatem *Babylonicam* horarum usum apud Hebræos receptum fuisse, ostendi non possit: & *Gnomonis* horarii inventionem posterioribus Græcis, *Anaximandro* vel *Anaximeni* (ut ad annum Mundi 3457. postea videbitur) attribuant alii, quod tamen à *Babyloniis* illos accepisse, confirmat *Herodori* ille locus, libro 2. cap. 109. Πολὸν δὲ γνῶμονον, ἢ τὰ δώδεκα μέρη τῆς ἡμέρας πρὸς Βαβυλωνίαν ἐμαῖον ἴκοντο. *Polum, & gnomonem, duodecim diei partes, à Babyloniis Græci didicerunt.*

Ad Solis autem regressum quod attinet: [Esai. XXXVIII. 8. Ecclesiast. XLVIII. 26.] quemadmodum ad preces *Josue* Sole stante, simul etiam Luna sterisse dicitur; [Josu. X. 12. 13.] ita hic & Lunam & reliquam caelestem machinam una cum Sole retroactam esse apparet, tantumque nocti detractum, quantum diei fuit additum. Licet enim in partibus ὅπου τὸ χρονομετρον

sive diei civilis anomalia exiterit admitanda: ita tamen divina providentia eam fuisse temperatam, ut constans & sibi perpetuo similis cælestium corporum motus nullum inde detrimentum caperet, tres illæ Lunares Eclipses ex Ptolemæo à nobis paulo superius propositæ fidem faciunt; quarum calculus, à nostris temporibus retro supputatus, idem nobis tempus exhibet quod à Chaldæis fuerat annotatum, perinde ac si nullus ejusmodi retrogradus Solis motus omnino intervenisset.

Ineunte Ezekia anno regni (jam cum vita redintegritati) 15, Merodac sive Berodac Baladan, filius Baladanis, rex Babylonie legatos ad eum cum muneribus misit, ut de prodigio illo (Solis regressu) inquirerent, quod fuerat in terra. Quibus cum superbè thesauros suos ostentaret Ezekias: de futura deportatione Babylonica ita eum Deus per Esaiam præmonuit. *Ecce dies venturi sunt, quibus deportabitur quicquid est domus tua, & quod reconsidererunt majores tui usque in diem hunc, in Babyloniam: non relinquetur quicquam, ait Dominus.* De filiorum quoque, quum nondum filium natum ille haberet, captivitate similiter adjiciens. *De filiis etiam tuis qui prodibunt ex te, quos genueris es, assument; ut sint eunuchi (vel aulici) in palatio regis Babylonie.* [Esai. XXXIX. II. Reg. XX. 12,--19.] Sed quum se depressisset Ezekias pro elatione animi sui, ipse & habitatores Hierosolymorum; non obvenit eis fervens ira Domini diebus Ezekia. [II. Chron. XXXII. 25, 26, 31.]

Mica quoque Morasthites temporibus Ezekia populo prophetabat; *Sionem ut agrum arandam, & Hierosolyma in acervos abitura, & montem ipsius domus Domini in excelsa sitvosa.* Sed rex Ezechias & totus populus Judæ, reveritus Dominum, faciem ejus deprecatus est: pœnituitque Dominum illius mali quod elocutus fuerat contra eos. [Mica. III. 12. Jer. XXVI. 18, 19.]

3 2 9 2

Astacum in Bithynia à Megarensibus fuisse conditam, ineunte Olympiade XVII. refert Memnon, (in Bibliotheca Photii, pag. 374.)

4002

711

Senacheribum cum magnis copiis invasisse Ægyptum, & cum rege Sethone Vulcani Sacerdote (homine ignavissimo, & ob pietatem vel impiam superstitionem potius erga Deastrum suum tantum celebri) bellum ibi gessisse; libro 2. historiarum suarum, cap. 141. narrat Herodotus: ubi & imaginem illius lapideam in templo Vulcani suo adhuc tempore conspectam fuisse addit, manu murem tenentem, atque hæc per litteras dicentem; *In me quis intuens, pius esto.* Quod hieroglyphicum in gentis & in ordinis quoque sui honorem Ægyptii hierophante ita sunt interpretati: ac si pietate sua & precibus ad Deum suum fufis Setho, Rex idem & Sacerdos, hoc consecutus fuisset; ut Pelusii, in ipso Ægypti ingressu, habenas & scutorum lora inimici exercitus muribus nocte exedentibus, postera die armis exuti fugerent omnes coacti fuerint, pluribus suorum amissis. Quicquid vero Pelusii contigerit; ad partes Ægypti interiores perrexisset Assyrios, & captivam inde multitudinem secum abduxisset, firmior sermo Propheticus nos edocet.

In hac expeditione peractum fuisse existimamus, quod de Nô, potentissima & munitissima Ægypti civitate, Nabumi c. III. 10. legimus. *Etiâ hac deportationis fuit, abivit in captivitate, etiam parvuli ejus alii sunt in capite omnium vicorum: & super honoratos ejus proferunt sortem; denique omnes magnates ejus vincii fuerunt compedibus.*

3 2 9 4

c. In reliqua quoque Ægypto similiter completum est, quod signo ante triennium dato. [Esai. c. XX. 4.] denunciatum fuerat. *Abducat rex Assyria captivam multitudinem Ægyptiorum, & deportandam urbem Æthiopum puerorum & senum, nudam & discalceatam.* Neque videmus, quare ad Judæos non sit referendum, quod in duobus sequentibus versibus subjicitur. *Et perterrefacti erubescant, ab Æthiopibus expectatione sua, & ab Ægyptiis gloriacione sua. Et dicet incola regionis hujus tempore illo: Ecce, ita habet expectatio nostra quo confugiebamus ad auxilium, ut eriperemur à conspectu regis Assyria; & quomodo evaderemus nos? Neque enim omnino sine causa ea de re ita eos commonefaciendos fuisse putavit legatus Assyrius. Nunc, ecce fiduciam tuam habueris in scipione arundinis istius quassata, in Ægypto; quo si quis innixus fuerit, intrans volam ejus perforabit eam: ita est Pharaon rex Ægypti omnibus fiduciam habentibus in ipso.* [II. Reg. XVIII. 21.] Nam & eandem similitudinem de Ægyptiis & domo Israel ab ipso Deo usurpatam in Ezechiele: [c. XXIX. 6, 7.] & multa adversus vanam Judæorum in Ægyptiacis auxiliis confidentiam, in Esaiâ [cap. XXX. & XXXI.] prolata legimus; atque inter alia, hoc quoque. *Erit vobis robur Pharaonis pudori, & receptus iste in umbram Ægypti ignominie. Nam Ægypti in vanum & inaniter adjurabunt: idcirco proclamo de hoc: Robur eorum est, ut maneat domi.* [Esai. XXX. 3, 7.]

4004

710

Senacheribus (ex Ægypto in Palestinam reversus) Lacishum obsedit, & totus dominatus ejus cum ipso. [II. Chr. XXXII. 9.] Ezechias Lacishum ad eum mitens, redimendæ pacis gratia, pretio cum illo pacificatur. Unde, excussis thesauris tum suis (quibus prius tantopere se extulerat) tum domus Domini, 300 talenta argenti & 30 auri pendit regi Assyria. Qui, accepta pecunia, non stans promissis, Tartanem, (qui Azotum cepit) Rabfariſum & Rabshakem, cum numerosis copiis, Lacisho misit Hierosolymam. [II. Reg. XVIII. 14,--17.]

Veniētes illi Hierosolymam, substiterunt ad aqueductum piscinæ superioris, qui est in aggere agri fullonis: quumque inclamassent Regem, egressus est ad eos Eliakim filius Hilckia, qui præerat domui, & Shebna scriba, & Joach filius Afaphi à memoria. Quibus Urbem tradere renuentibus, Rabshakes, Ezekiam frustra Deo confidere, se vero non sine Dei

nutu arma sumpſiſſe, clamitat: multiſque Deum Iſraelis & Ezekiam ſervum ejus contumeliis afficiens, populum ad defectionem ſollicitat. Quæ & proclamabant voce magna Judæicæ populo Hieroſolymitano qui erat ſuper murum, ad metum incutiendum eis & ad turbandum eos; ut caperent civitatem. [*Eſai.* XXXII. II. *Reg.* XVIII. à *verſ.* 17. ad *fin.* II. *Chron.* XXXII. 9, 18.]

Ezekias, hæc reſciſcens, laceratis veſtimentis & induto cilicio domum Dei ingreditur: ſimulque cum Eliakimo & Shebna ſeniores Sacerdotum tectos cilicis ad Eſaiam mittit, ut Deum hac de re conſuleret & precibus ſollicitaret. Qui illum conſolatus; Aſſyriæ regem, audito rumore, reverſurum in terram ſuam prædixit; ibique gladio occubiturum. Quod & rei eventus mox comprobavit. [*Eſai.* XXXVII. 1, -- 7. II. *Reg.* XIX. 1, -- 7.]

Rabshakes, re infecta, ad Senacheribum reverſus, eum relicta Laciſho Libnam oppugnantem invenit. [*Eſai.* XXXVII. 8. II. *Reg.* XIX. 8.]

Tirhaka rex Aethiopiæ, non quidem Aegyptum & Syriam infeſtavit, (ut ſine omni fundamento Scaliger pronuntiavit; in notis Eulebianis, pag. 72. & Canonib. Iſagogicis, pag. 311.) ſed Aegyptiis potius & Judæis auxiliare copias miſit. Proceſſiſſe enim cum; ut pugnaret contra Senacheribum, Scriptura indicat. [*Eſai.* XXXVII. 9. II. *Reg.* XIX. 9.] Hunc Strabo (libro I. & XV.) *Tearkonem Aethiopen* vocat: atque in Europam progreſſum, ad columnas Herculis acceſſiſſe, ex Megathene rerum Indicarum ſcriptore, refert.

Senacheribus, rumore de adventu Tirhaka audito, Libna moturus & blaſphemias literas ad Ezekiam mittit: de Deo Hieroſolymorum locutus, ut de diis populorum terræ, opere manuum hominis. Quas in templo coram Domino explicans Ezekias, auxilium ejus contra Aſſyrium ſuis precibus implorat. Reſponſum deinde per Eſaiam accipit: Deum civitatem eſſe protecturum, neque obſeſſurum eam eſſe regem Aſſyriæ, ſed via qua venerat, eadem reverſurum. [*Eſai.* XXXVII. 9, -- 35. II. *Reg.* XIX. 9, -- 34. II. *Chron.* XXXII. 17, 19, 20.]

Eadem verò nocte ſub quam hac Hieroſolymis acta ſunt (paucis verò diebus poſt partam contra Aethiopes victoriam; quam nunc contigiſſe ex Eſaiæ XVIII. & XX. capite nonnulli colligunt:) mittens Deus angelum, excidit omnem valentem robore & antecellorem ac principem in caſtris regis Aſſyriæ: & quum ſurrexiſſent manè, inventa ſunt centies octogies quinquies mille cadavera mortuorum. Unde, cum pudore vultus, reverſus Senacheribus in terram ſuam, conſedit Nineves. Ubi fuit, ipſo ſe incurvante in æde Niſroci Dei ſui, ut Adramelech & Sarezzer percuterent eum gladio. Ipſi verò protiperunt ſe in terram Ararati vel Armenia: regnavit Eſar-chaddon filius ejus pro eo. [*Eſai.* XXXVII. 36, 37, 38. II. *Reg.* XIX. 35, 36, 37. II. *Chron.* XXXII. 21.] Quæ ab Eſaiâ prænunciata fuerant omnia, cap. XXXVII. & XXXI. 8, 9. etiam, ut quibuſdam placet.

In primo capite libri Tobie, ad hanc hiftoriæ partem pertinentia leguntur iſta. Senacheribus, cum reverſus fuiſſet fugiens ex Judæa; odio habentem Iſraelitas, multos eorum occidiſſe. Tobitum, ſive Tobiam ſeniorum, corpora caſorum furtim abrepta ſepeliſſe: & ob hoc à Ninevitatum quodam Regi delatum, aliò ſe recepiſſe & abditum aliquandiu latuiſſe. Raptas interim omnes illius facultates fuiſſe: nihil illi relicto, præter Annam uxorem & Tobiam filium ſuum. Poſt dies 45 (vel, ante dies 55, ut habetur in Græco) occiſum fuiſſe Senacheribum à filiis ſuis, iuſque in montes Ararati fugientibus, in regno ſucceſſiſſe filium ejus Sarchaddonem; perperam ibi in exemplaribus *Achirdon* vel *Sarchedon* nominatum. Novum denique regem omnibus rationibus patris ſui, & toti procuratori, Achiacharum præſeſſe, filium Hananeelis fratris Tobiti: ita ut non procurator ſolum ille eſſet & rationarius, ſed etiam à poculis, & ab annulo, & ſecundus à rege.

Ezechias ex Hephziba filium Manafſem ſuſcepit; poſt vitam propagatam tribus, ante mortem duodecim annis. [II. *Reg.* XXI. 1. II. *Chron.* XXXIII. 1.]

Quum Medi hucusque ſine rege fuiſſent, & Deſoje litigantium controverſias judicare amplius recuſante) rapina & ſcelera paſſim invaluiſſent; *aiapzetes* incommoda tandem ſentientes (inter quæ non minimum illud fuit, quod hac occasione arrepta non paucas ipſorum urbes recuperaviſſent Aſſyrii; ut ad annum Mundi 3283 jam monuimus) Deſojis imperio ſe ſubjecerunt; annis ante Cyri initium 150. ut in lib. 1. author eſt Herodotus: quem (relicto Cteſia) ſecuti etiam ſunt Dionyſius Halicarnaſſæus & Appianus Alexandinus, in Romanarum ſuarum Hiftoriarum exordio. Apud Diodorum Siculum in libro Bibliothecæ 2º lapſu vel *μνημόνης* vel *μνημόνιο* Cyaxaris pro Deſojis nomine poſito; à Medis electus rex ille fuiſſe dicitur circa annum 2 Olympiadis XVII. juxta Herodotum. A Cyri nimirum exordio, quod ex illius ſententia in Olympiadis LV. initium, indeque in anni Periodi Julianæ 4154. medium, incidit, ſubductis annis 150, primus primi Medorum regis annus ab anni 3, Olympiadis XVII. initio, & anni periodi Julianæ 4004. medio, deducendus relinquitur; deliberatione tota, eamque ſubſeuta electione, ſub finem anni 2º, ejuſdem Olympiadis peracta. Quam Medici imperii epocham reſtè eſſe conſtitutam, ſingulorum Regum tempora, ab Herodoto aſſignata, cum Solari Eclipſi quæ Cyaxaris tempore contigit (ad annum Mundi 3403 deinceps commemoranda) comparata, demonſtrabunt.

3295. Jubileus decimus quintus: reliquorum omnium medius, & eorum qui poſt acta Salomonici, Templi encænna celebrati ſunt lætiſſimus; tum ob tantæ liberationis tam recentem memoriam, tum ob omnimodam & Regis & populi proſperitatem, quæ eam ſtatim eſt ſubſeuta, adeò ut multi afferrent munera Domino Hieroſolymam; & res pretioſas Ezekia regi Judæ:

nam elatus erat ante oculos omnium gentium postea; & secundatus in toto opere suo. [II. Chr. XXXII. 23, 27, 30.] Populum denique Judæ libertatem ita agebat & moderabatur Deus unde-
quaque; ut (secundum ipsius promissionem) rursus radicaretur infernè, & fructum proferret su-
pernè. [II. Chron. XXXII. 22. Esai. XXXVII. 31, 32.] Estque hujus Jubilæi consideratio ne-
cessaria ad intellectum signi misericordiæ divinæ superiori anno Ezekie datæ. *Comeditis hoc an-
no פירות sponte natum, & anno secundo פירות sponte renatum: anno ve. d. tertio ferite & metite, ac
plantate vineas & comedite fructum earum.* [Esai XXXVII. 30. II. Reg. XIX. 29.] Superio-
ris enim anni messe ab hostibus in regione grassantibus vel occupata (juxta comminationem,
Levit. XXVI. 16. Deuteron. XXVIII. 33. Jerem. V. 17.) vel conculcata & devalata; è spon-
te germinantibus victum sibi comparare populum erat necesse. Hoc deinde anno, Jubilæi lege
impediente, neque ferere illi permissum erat neque metere: cum alias, nullo interveniente an-
no Sabbatico, quò minus hoc fieret nihil obstaret; quum Assyriorum strage per Angelum edita,
bellum jam finitum esset. Anno verò sequente, & ab hostibus metu omni liberatis & à Jubilæi
religione solutis, securè & impunè agriculturam exercere licuit.

b. Mardocempado. sive Merodaco Baladani, postquam 12 annos in Babylonia regnasset, suc-
cedens Artaxianus, (anno Nabonafari 39) regnavit annis 5. [Ptolem. in Regum Canone.]

Parion (in ora Helleponti juxta Lampacum) conditur. [Euseb. Chron.] vel potius colonia
eò deducta, à Milesiis & Erythraeis, instauratur.

3 2 9 6 Dejoces rex Medorum, anno 1 Olympiadis XVIII. (quæ hoc anno acta est) Ecbatana con-
didit: ut in Græco Eusebii Chronico legimus. Ea, Ezra VI. 3, Achmetha, à Ctesia in Persicis
(Stephano Byzantino referente) Agbatana appellatur. Hujus structuræ plenior descriptio in
cap. 1 libri Judithæ habetur: ubi ab Arphaxado Medorum rege condita fuisse dicitur; sicut à
Dejoco, in Herodoto & scriptoribus aliis. Quod argumento est, utroque illo nomine unum &
eundem regem designari, de quo plura, ad annum Mundi 3448. erunt dicenda.

3 2 9 9 Taracus Æthiops (supra ad annum M. 3294. Tirhæa dictus) in Ægypto regnat ann. 18.
[African.]

3 3 0 0 Post Artaxianum, apud Babylonios biennii Interregnum fuit. [Ptol. Reg. Canon.]

3 3 0 1 Belibus (al. Belithus, & Beelus) Babyloniorum regnum obtinuit, ann. 3. [Ibid.]

3 3 0 5 Apronadius apud eosdem regnat, ann. 6. [Ibid.]

3 3 0 6 c. Ezekiam sepelientes in superiore parte sepulchrorum posterorum Davidis, honore affecerunt
eum in morte ejus totus Judæ & habitatores Hierosolymorum. [II. Chron. XXXII. 33.] Cui
succedens filius Manassès, 55 annis regnavit. [II. Reg. XXI. 1.] II. Chron. XXXIII. 1. Hic
rursus adificavit excelsa quæ demolitus fuerat Ezekias pater ipsius, extruxit altaria toti exerci-
tui cælorum in duobus atriis domus Domini, traduxit filium suum per ignem in valle filii Hin-
nomi, divinationibus & conjectationibus & præstigiis usus est, collocavit sculptile simulacrum
in templo Dei: fecitque ut aberrarent Judæ & habitatores Hierosolymorum, faciendo malum
amplius quam gentes quas perdidit Dominus à conspectu Israelitarum. [II. Reg. XXI. 2, 11. II. Chron. XXXIII. 2, 9.] Insuper etiam sanguinem innoxium fudit quamplurimum, us-
que adeo ut impleret Hierosolymam confertim: præter peccatum suum quo ad peccandum indu-
xit Judam, ut faceret quod malum videtur in oculis Domini. [II. Reg. XXI. 16. & XXIV.
4.] In qua sanguinis innoxii effusione, illa propheta Esaiæ præcipue memoratur: quem terra
lignea medium ab eo fuisse disiectum, Talmud Babylonicum in tract. פסח, Justinus martyr
in Dialogo cum Tryphone, Hieronimus in Esai. cap. 20. & 27. & nostrorum alii, illud *עשיהו וואר*
Apostoli, Heb. XI. 37. ad Esaiæ martyrium accommodantes. Propter quæ omnia commina-
tus est Deus, se extensurum super Hierosolyma regulam Samaria & perpendicularum domus A-
chabi; atque abstersurum se Hierosolyma, ut qui abstergere solet gabaram, abstergit, deinde sub-
vertit eam in eos. [Reg. XXI. 13.]

3 3 1 1 Rigebelus apud Babylonios regnat, ann. 1. [Ptol. Reg. Canon.]

3 3 1 2 Mefessimordakus apud eosdem regnat ann. 4. [Ibid.]

3 3 1 6 Interregnum apud Babylonios fuit, annorum 8. [Ibid.]

Dejoces Medorum imperium usque ad Halym fluvium propagavit, annis ante finem
Astyagis 128. ut ex Herodoto colligitur. [Lib. 1, cap. 130.]

Olympiade XXIII. Herostratus Naucratis ex Ægypto mercator, ad Paphon Cypri nave
appulsa, Veneris imagunculam, magnitudine palmi, operis vetusti, emisse dicitur; ejusque
virtute à subita tempestate magno miraculo liberatus, Naucratis devertam in æde Veneris ap-
paratu solenni eandem consecravit, ut apud Athenarum, & ipsum Naucraticum, in libro XV.
Dipnosophist. legitur. Verùm, si Strabonem in libro XVII. audimus, nulla eo tempore in Æ-
gypto erat Naucratis: quippe non ante Cyaxaris Medi & ejus æqualis Psammitichi Ægyptii
regis tempora à Milesiis constructa.

3 3 1 7 Rebus turbatis, duorum annorum in Ægypto ἀναρχία fuit [Diodor. Sicul. lib. 1.]

3 3 1 9 Δοδκαρχία post eam, in Ægyptum est introducta, sive Duodecim virorum principatus, cõmuni
consilio regnum administrantium: de quo Herodotus, lib. 2. cap. 147. & Diod. lib. 1 qui annis 15
aristocratiam hanc duravisse notat. Ad eam verò spectare existimat Tremellius prophetiam one-
rosam Ægypti, in Esaiæ capite XIX. propositam: in cujus versiculo 5 & 6. de Nilo exsiccano
hæc etiam legitur prædictio. *Dependent aquas ne insuant in mare, adeo ut fluvius siccetur &
arescat: & retro abijciant flumina, exhaurient & siccabunt rivus ductos aggeribus, quod, ex He-*

Anno
Mundi.

	rodoto sic exponit Tremellius. Duodecim isti reguli omnia opera naturæ, miseri sui populi opera, oppugnabunt, & aquas Nili avertent vel ad siccitatem usque; ut stagnum Mærios cum suis Pyramidibus & Labyrintho perficiant; adducti sola libidine animi sui, Scaliger verò (in Canonib. Ifagogic. pag. 311.) de siccitate intelligit tanta futura, ut Nilus diebus æstivis nulla incrementa caperet, neque Ægyptum irrigaret: & ad superiora Soi five Sabæonis tempora prophetiam refert.		
3323	c. Deficiente Babyloniorum stirpe regia, post octo annorum interregnum, Esarchaddon rex Assyriæ sub antiquum eos jugum reduxit; & occupato Babylonie regno, per 13 annos illud obtinuit: quemadmodum ex Canone Regum Ptolemaico didicimus. Illius enim Assaradinum nostrum esse Esarchaddonem, non ipsum nomen modò, sed etiam sacre historię demonstrat consensus; quæ cum Assyria simul & Babylonie regem fuisse, non obscurè indicat; ut paulo post, ad annum M. 3327 videbimus.	4033	681
3324	Ardis, Gygis filius, apud Lydos regnavit ann. 49. Hic Priensens expugnavit. Miletum invasit. [Herodot. lib. 1. cap. 15.]	3034	680
3327	In Clicia Gela, in Pamphylia Phaselis condita. [Euseb. Chron.] à duobus fratribus, Antiphemo & Laçio: quibus de habitationis loco Delphicum oraculum consulentibus responsum fuisse, ut hic orientem, ille occidentem versùs navigaret, ex Aristæneti Commentario primo de Phaselide refert Stephanus Byzantinus, in Falsæ Heropythus in libro de Colophoniorum finibus, de Phaselidis edificatione agens, tradit Lucium, qui eò coloniam deduxit, Cylabre pastori ad pabula tum illic oves agenti, soli in quo urbem edificavit precium dedisse salamenta, quæ ille poposcerat. Plenius verò Philostephanus in libro primo de civitatibus Asiæ narrat, Lucium Argivum, unum ex iis qui cum Mopso (Colophonis conditore) profecti fuerant, & quem Lindium fuisse quidam aiunt, fratrem Antiphemi Gelæ conditoris) quem etiam Lindium è Rhodo fuisse, libro 7 Herodotus, & in libro 6 Thucydides confirmant) à Mopso cum viris quibusdam missum, oraculo & iussu Mantus, Mopso matris, quia navium ipsius puppes ad Chelidonia insulas diffractæ collisu fuissent, cum lociis retardatum serius noctu appulisse; emissæque terram ubi extructum oppidum est, ut Manto prædixerat, & Cylabra quodam, dato salamento, quod ex omni commæatu nautico is habere maluit. [Athena. Dipnosophist. lib. 7.]	3037	677
	Completa est prophetia, initio regni Achazi, ab Esaia promulgata: Intra sexaginta quinque annos averteretur Ephraim, ut non sit populus. [Esa. VII. 8.] Et si enim à Salmanasare maxima pars populi ante annos 44. deportata fuerat, & regnum planè abolitum: inter reliquias tamen, quæ in terra sua remanserant, Reipublicæ aliqua facies adhuc retenta est. Tum verò desit esse populus quum tenues illæ Ephraimitarum reliquiæ peregrinorum adventantium multitudine penè sunt obrutæ: (ex avitis enim sedibus ejectas planè non fuisse, ex Josiæ historia liquet, II Chron. XXXIV. 6, 7, 33. & XXXV. 18. cum II. Reg. XXIII. 19, 20.) novis colonis è Babele, Cutha, Hava, Hamatha & Sopheraimis, in Samaria collatis; qui ex hæreditario deinceps jure possidentes Samariam, habitabant in civitatibus ejus. [II. Reg. XVII. 24.] quod ab Esarchaddone rege Assyriæ, qui & Assnappar magnus & gloriosus dictus est, jam factum ex ipsorum Cuthæorum confessione, Ezra IV. 2, 10. intelligimus.		
	Eodem (ut videtur tempore & eadem opera in terra Israelitica ista sunt gesta, ex Samaria in viciniam Judæam progressi principes exercitus regis Assyriæ, Manasse regem in vepretis quibusdam latitantem ceperunt; & chalybeis compedibus vincum Babylonem deduxerunt. [II Chron. XXXIII. 11.] Quam Judææ etiam illatam cladem, ex eadem illa ipsa Esaia prophetia nonnulli ita eliciunt, Intra LXV annum conteretur Ephraim, ne sit amplius populus. Et caput Ephraimi Samaria, & caput Samarie filius Romelæ: & vos ipsi, nisi crederitis, non confirmabimini, id est conteremini vos quoque; ut Jacobus Capellus notavit in suo Chronico. Ubi Hebræos etiam addit, in Seder Olam Rabba, & Thalmudicos Doctores, (à D. Kimchi in Ezechielis cap. IV. citatos) similiter tradere; Manasse anno regni XXII. abductum esse captivum Babylonem, & XXXIII. annis ante suum obitum egisse pœnitentiam, qua acta, Deum in libertatem atque regnum ipsum restituisse Scriptura confirmat. [II. Chron. XXXIII. 12, 13.] Brevem enim fuisse captivitatem illam, ex eo colligitur, quod (nulla illius ratione habita) 55 nihilominus annis regnavisse legatur Hierosolymis. [II. Reg. XXI. 1. II. Chronic. XXXIII. 1.]		
	Novi coloni Samaritani, quum in habitationis suæ principio Deum Israël is non colerent, à leonibus infestati sunt. Quod resciscens rex Assyriæ, unum ex deportatis è Samaria Sacerdotibus ad illos remittendum curavit: qui, Bethelæ residens, docebat eos quomodo Deum colerent; secundum Jeroboami ritum scilicet. Illi verò cum novo suo vitulo, vetera etiam idola sua adorantes, & reveriti fuisse Dominum dicuntur & non reveriti quum inter παροδόντων & ἀνομιώντων non multum admodum interesse deprehendatur. [II. Reg. XVII. 25, 33, 41.] Atque hæc perpetuarum illarum litium inter Judæos & Samaritanos prima origo fuit. [Ezra IV. 1. Nehem IV. 2. Johann. IV. 3.]		
3329	Chalcedon (sive Calchedon ut in antiquis nummis nominatur) condita est; [Euseb. Chron.] à Megarensibus, in ostio Ponti, inter Bithynos Thracas Asiam incolentes. Thucyd. lib. 4. Strabo, lib. 12.	4039	675
3334	Pfammithicus Saites, Neconis (à Sabbaco Æthiope interempti) filius, duodecim illorum Ægypti tyrannorum unus, regnum tandem solus adeptus, per annos 54 illud obtinuit [He	4044	670

rodor. lib. 2. cap. 152. & 157.] Quò spectare putatur vaticinium illud, *Esaie XIX. 4. Concludam Ægyptios in manum Dominorum dūrè dominantium; donec Rex rigidus dominetur in eos.* Pflammitichus enim ab undecim reliquis in paludes mari vicinas relegatus, conductus ex Arabia militibus, atque Ionum ac Carum piratis, qui mare infestum habuerant, Ægyptiis illis qui secum sentiebant adjunctis; collata apud urbem Momemphim acie, adversa partis reges superavit: aliis eorum in pugna cæsis, in Libyam fuga dilapsis aliis. Auxiliares Iones & Cares locum, à castris suis *Spuramda* dictum, aliquantulum supra urbem Bubaltim & ostium Nili Pelusiacum, incolendum acceperunt: Græcisque deinceps, & aliis peregrinis, in Ægyptum aditus est patefactus. [Herodot. lib. 2. Diodor. lib. 1.] Pflammitichum etiam magnam urbem Syriae Azotum, post 29 annorum obsidionem, tandem expugnasse, idem narrat Herodotus: [Ibid. cap. 157.] Ashdodum nimirum illam, quam intra unius anni spatium à Tarhane regis Assyriae satrapa captam fuisse, superius (ad annum M. 3291) dictum est; quæque à Pflammiticho tantopere est imminuta, ut *residuum Ashdodi* tantum suo tempore superfuisset Jeremias innuat. [Jerem. XXV. 20.]

- 3335 Post Assaradinum sive Esarchaddonem, imperium Assyriacum simul & Babylonicum administravit Saofduchinus, annis 20. [Ptolem. Can. Regum] Hic in libro Judithæ (à *Babylonensi* aliquo Judæo Chaldaicè scripto) quasi communi regum *Babyloniæ* nomine, Nabuchodonosor appellatur: qui tamen & rex *Assyriorum* ibi dicitur, & in civitate magna *Ninives* regnavisse traditur. [Judith. I. 1.] Ubi vir clarissimus Fr. Junius illum potius intelligendum existimat quem Scriptura vocat *Merodac Baladanem*, avum *Nabucadnezaris* illius qui fuit magni *Nebucadnezaris* pater; per quem *Manasses* rex *Judææ* captus in *Babyloniam* deportatus, ac postremo vinculis solutus est. Is enim (inquit) rex *Babyloniæ* primus, postea vero *Assyria* quoque effectus est; succedens in regnum *Esarchadoni* magno, quem fratres illius *particida* regno indigni haberentur: unde tota *Asia* mutuis bellis exarsit divissimè. Ex Anniano nimirum *Pseudo-Metasthene* primùm hausta est illa *Asar-Adonis*, *Merodachi*, *Ben-Merodachi*, *Nabuchodonosori* primi & alterius continuata successio. Revera enim *Merodachus*, neque *Nabucadnezaris* (sive *Nabopollasari* potius) patris *Nabucadnezaris* magni avus fuit, neque *Manassè* in captivitate abduxit, neque prius *fiduciarius* *Assyrii* (ut ad II. Reg. XX. 12. annotat Junius) tandem *Assyriorum* & *Babyloniæ* monarcha effectus; neque in ullo omnino regno *Esarchadoni* magno successit, quum *Mardocephadum* sive *Merodachum* hunc ante initium *Manassis* annis undecim regnare desuisse, & anno demum post exitum illius 42 *Assaradinum* sive *Esarchaddonem* in regno (*Assyriaco* æquè ac *Babylonico*) *Saofduchinum* successorem reliquisset; ex *Canone Regum Ptolemaico* jam docuerimus. Quem si vidisset vir ut eruditionis ita etiam & modestiæ singularis; sententiam suam mutaturum illum fuisse, non est quod dubitemus. Monendum de hoc nihilominus Lectorem censuimus: ne, ex re nunquam gesta, propheta *Ezekielis* C. XXXI. vers. 11. vel 18 (ut ille distinguit) interpretationem illam adaptari potuisse putaret. *Esarchaddon Assyrius per Berodac-baladanem Babylonium oppressus est & ejectus: quomobrem descenderunt ab eo omnes, plurimique ad Babylonium transfugerunt; sequenti versu. adeo ut jam regio Assyria ignominiosissimè tereretur pedibus omnium, & in contemptum venisset, vers. 20.*
- 3339 c. Meshullemeth, filia Haruzi è Jotba, Manassi peperit Amoneum filium: qui 22 annorum fuit, quum regnare inciperet. [II. Reg. XXI. 19.] 4049 675
- 3344 c. Jubilæus decimus sextus. 4053 661
- 3347 c. Nabuchodonosor rex Assyriorum, anno regni sui duodecimo, Arphaxadum Medorum regem, Echatanorum conditorem, prælio superavisse dicitur, in magno campo Ragau, circa Euphratem, & Tigrim & Jadason in campo Erioch regis Eliciorum. Sic enim in capite primo libri Judith legitur: quem Paulæ & Eustochii rogatu ex Chaldaeo in Latinum transfudit Hieronymus. Qui verò Græcè, multis mutatis & additis, librum illum nobis dedit, primùm quidem Nabuchodonosorem anno regni sui duodecimo, contra regem Arphaxadum bellum gessisse narrat in planitie magna, quæ est in finibus Ragau: convenientibus ad prælium omnibus qui incolebant montana, & omnibus accolentibus Euphratem, & Tigrim & Hydaspem, & planitiem Arioeh regis Elymaeorum. Sed postea quasi sui oblitus, aciem cum copiarum suarum contra Arphaxadum instruxisse tradit anno 17 & in prælio superiorem factum, spoliatis Echatanis, ipsum Arphaxadum in montanis Ragau captum confixisse jaculis suis; ac demùm, rebus omnibus ex animi sententia confectis Niniven rediisse, ibique cum copiis suis per 120 dies convivatum fuisse scribit. Ubi notandum, Dejojci exitum juxta Herodotum, circa initium quoque duodecimi Saofduchini anni contigisse, quod magno argumento est, non alios esse Saofduchinum & Dejojcem, quam Nabuchodonosorem & Arphaxadum libri Judithæ. Nullo enim fundamento Fr. Junii nitor sententia: qui Medicorum regum successionem commentitiam Ctesia fabulatoris & larvati Metasthenis cum germana Herodoti historici patris frustra conciliare conatus, Media divisa unam partem Dejojcem obtinuisse affirmat, Arjocum hinc dictum; (notat. in Judith I. 6. & Jerem. XLIX. 34.) alteram Antecarmem. (Ctesia Arjocum.) hinc Arphaxadum appellatum, quem regnum suum Echatanis confirmavisse dicit, ut eo propugnaculo fretus, tum Dejoci regi, tum irrumpentibus aliis hostibus obfisteret. quum, si talis divisio instituta fuisset (quæ nunquam fuit) non Arjoco vel Artecarmi sed Dejoci, & nomen Arphaxadi, & regnum Echatanorum fuisset tribuendum. Echatanarum enim Arphaxadum liber Judithæ, Dejojcem Herodotus & alii, Arjocum vel Artecamin. conditorem fuisse nullus omnino prodidit.

Post

Anno Mundi.	Anno ab Inno- centio Juliano	Anno ab era Christi
3348	4058	656
<p>Post Deiocem : Phraortes ejus filius annis 21 regnavit. [<i>Herodot. lib. 1. cap. 102.</i> c. Nabuchodonosorus (sive Saofduchinus) Assyriorum rex , proximo post Arphaxadi sive De- jociis cladem anno qui <i>Juditha</i> II. 1. in Chaldaico quidem regni illius 13 in Græco 18 numera- tur) die 21 mensis primi , de gentibus debellandis & imperio suo subjiciendis consilium misisse dicitur : Holopherne magni sui exercitus Duce constituto , Qui Bethuliam (sive Beth-hogiam) urbem Judææ arcta obsidione cingens , à Jud thâ Simeonitide , post mortem Manassis viri sui (tempore messis hordeaceæ defuncti) annis tribus & mensibus sex) vel quatuor , ut Græca habet editio in viduitate ibidem vitam peragente , capite truncatus occubuit. [<i>Judith. II.</i> VIII. & XIII.</p>		
3349	4059	655
<p>Isthmus & Borysthenes in Ponto , Lampfacus in Helleponto , & Abdera in Thracia condita. <i>Euseb. Chron.</i>] Ex Ionia nempe , Milesii Borysthenem , Phocæenses Lampfacum , Clazomenii Abderam condiderunt. Solinus cap. 10. Abderam primum à <i>Diomedis</i> sorore conditam refert deinde <i>senio collapsam</i> ; <i>Olympiade</i> LI. (quæ præcedente anno est acta) à <i>Clazomeniis ad ma- jorem faciem restitutam</i> , cujus coloniarum ductorem <i>Timefium Clazomenium</i> , ex Herodoto (<i>lib.</i> 1. cap. 168. fuisse discimus : qui addit tamen , eum à Thracibus expulsum , opus perficere non potuisse.</p>		
3355	4065	649
<p>c. Ammoni , ex Fedida filia Hadaia Bofcathæa , natus est filius Josias ; qui 8. annorum fuit , quum regnare inciperet. [<i>II. Reg. XXII. 1.</i>]</p>		
3356	4066	648
<p>c. Saofduchino , in regno Babylonico simul & Assyrio , succedens Chynaladanus , annis 22 impe- rat. 2. <i>Canon. Reg. Ptolem.</i>] Alexander Polyhistor <i>Saracum</i> eum appellat : quod nomen , ut & Saracenicæ gentis , <i>latronem</i> denotat.</p>		
3361	4071	643
<p>Grinus Afanii filius , Thera insulae rex , oraculo Delphico urbem in Libya condere jussus est. Quo neglecto , (quod ubi terrarum Lybia esset ignoraretur) per septem annos in Thera non pluisse dicitur , omnesque arbores , præter unam , exaruisse. [<i>Herodot. lib. 4. cap. 150. 151.</i>] c. Manasses , ex captivitate rediit , cultu Dei (quem labefactaverat) ex parte instaurato , mor- tuus est ; & in horto domus suæ sepultus. [<i>II. Chron. XXXIII. II. Reg. XXI. 18.</i>] ex testamen- to (ut credibile est) aut voluntate ultima ipsius : tanquam si respiciens tum demum agno- visset ac professus esset indignum esse se , qui cum majoribus in sepulchro Regum reponeretur , [<i>Tremell.</i>]</p>		
3363	4073	641
<p>Post eum , filius Amon biennio regnavit : qui , derelicto Deo majorum suorum , omnibus scul- ptilibus , quæ fecerat pater ipsius , sacrificabat & colebat ea. Verum non depressit se coram Domino , sicut pater ipsius : sed auxit reatum. [<i>II. Reg. XXI. 19, 20, 21. II. Chron. XXXIII.</i> 23, 22, 23.</p>		
3363	4073	641
<p>c. Impius Amon , prodicione domesticorum suorum , in domo sua occisus est ; & in horto Uzze (cum patre Manasse) sepultus est. Percussitque populus omnes qui conspiraverant contra eum. [<i>II. Reg. XXI. 23, 24, 26. II. Chron. XXXIII. 24, 25.</i>] Post eum filius Josias , puer octo annorum , rex constitutus , annos 31. regnavit [<i>II. Reg. XXII.</i> 1. <i>II. Chron. XXXIV. 1.</i>]</p>		
3364	4074	640
<p>Theræi , septennali siccitate fatigati , Corobium purpurarium quendam , qui ad Plateam in- sulam Libyæ ventis aliquando abreptus fuerat , ex Itano urbe Cretæ mercede conductum , cum suorum aliquibus ad eam insulam explorandam iterum miserunt : qui , eo cum aliquot mensium cibariis ibi relicto , quam celerrimè redierunt , ut suis quod invenerant renunciarent. Sed his ultra præstitutum tempus redire differentibus , expulsa eò ex Ægypto veniens navis Samia (cujus gubernator erat Colæus) cibaria in annum Corobio reliquit : quæ inde vento abrepta , & Her- culeas columnas transvæcta , Tarsellum pervenit. [<i>Herodot. lib. 4. cap. 151, 152.</i>]</p>		
3364	4074	640
<p>Theræi , è septem suis oppidis colonis forte delectis , cum duabus eos biremibus , duce Batto , (alio nomine Aristotele vel Aristeia nominato) in Plateam miserunt. [<i>Idem. ibid. cap. 153.</i> & 156.]</p>		
3366	4076	638
<p>Thales , Examii filius , Miletii in Ionia nascitur , Olympiadis XXXV. anno primo ut ex A- pollodori Chronico refert in ejus Vita Laërtius.] Cimmerii , à Scythis Nomadibus ejecti è sedibus suis , ex Europa in Asiam transierunt , iter semper secundum mare tenentes : Sardesque Lydia , præter arcem ceperunt ; Ardye Gygis filio ibidem tum regnante. [<i>Herodot. lib. 1. cap. 14. & 103. & lib. 4. cap. 1. & 12.</i>]</p>		
3366	4076	638
<p>Theræi , quum per biennium Plateam incoluissent , uno è suis ibi relicto , Delphos navigaverunt , oraculum sciscitaturi , quid ita fecum in Lybiam profectis nihilo tamen melius ageretur. Ac- ceptoque responso , ad urbem Lybiæ (sicut eis injunctum fuerat) nondum illos concessisse : in Plateam reversi , recepto quem ibi reliquerant , incoluerunt locum in Libya è regione insula , nomine Aziristum : amœnissimis collibus utrinque conclusum , & utrinque flumine præterla- bente. [<i>Herodot. lib. 4. cap. 157.</i>] Ibi , circa Hesperidum hortos Syrtinque majorem , im- bre picco madefacta tellure , silphii sive laseris plantam repente natam Cyrenæi referunt , sep- tem ante urbem suam conditam annis. <i>Theophrast. Plantar. histor. lib. 6, Plin. natur. histor.</i> <i>lib. 19. cap. 3.</i></p>		
3369	4079	635
<p>Phraortes Medorum rex , in obsidione Ninives , cum magna exercitus parte periit. Cui Cy- xares filius succedens , annis 40. regnum obtinuit : in cujus initio , necem paternam ulturus , tota supra Halyn fluvium Asia sibi conciliata , bellum contra Assyrios instauravit. [<i>Herodot. lib. 1.</i>]</p>		
3370		
<p>c. Josias anno ætatis 16. ex Zebudda Pedaia è Ruma , filium suscepit Eliakimum : qui 21.</p>		

- annorum fuit quum regnare inciperet. [II. Reg. XXIII. 3, 6.]
- 3370 c. Item octavo regni sui anno, quum esset adhuc puer, (& pater tamen) cœpit quærere Deum Davidis patris sui. [II. Chron. XXXIV. 3.]
- Cyaxares prælio superavit Assyrios. Cui Nini ven deinde obsidenti ingruit ingens Scytharum exercitus; qui Cimmericos ex Europa ejectos profecti, à Maotide palude proiecti, Caucaſo monte ad dextram relicto, in Mediam penetrarunt: rege Madye, Prorothyæ filio, duce. [Herodot. lib. 1. cap. 104. lib. 2. cap. 1. & lib. 7. cap. 10.] Qui *Indathyrſus* ille Scythæ est; quem, ex Scythia erumpentem, Asiam ad Ægyptum usque inuasisse, ex Megasthene Strabo, sub initium libri Geographiæ suæ 15, & Arrianus, in rerum Indicarum libro, referunt: *Indathyrſa* illi Scytharum regi cognominis; aduersus quem Darius Hyttaspis filium expeditionem infeliciter postea instituisse legimus. [Herodot. lib. 4. cap. 76. 126, 127.] Hic vero Medi, cum Scythis congressi prælioque fusi superioris Asiæ imperium amiserunt: quod deinde Scythæ 28 annis obtinuerunt. [Herodot. lib. 1. cap. 104. & lib. 4. cap. 1.] Quo prophetiam illam referunt Tremellius & Junius, [Nabum. II. 5.] *Recessebit* (Cyaxares, Nini ven obsidens) *magnificos suos*; sed illi *corrueunt in ambulatione illorum*, Scytharum sc. quorum expeditio, ambulatio potius & velitaris cursus; quam dominatio & administratio dicenda erit: (quippe qui Mediam, Assyriam, Asiamque spatio annorum 28 percurrerunt, occuparunt atque amiserunt:) *festinabunt ad murum illius, quasi parauit fuisse protector*. i. festinanter volabunt in oppidum, quasi ipsum à Cyaxaris violentia liberaſſent & porro protecturi essent.
- 3371 c. Shallum, siue Jehoachaz, patrem habens Josiam, matrem Hamitalem filiam Jeremiæ à Libna, natus est. Eum enim 23 annos natum, senioribus fratribus posthabitis, populus regem patris loco constituit. [II. Reg. XXIII. 30, 31.] *Shallumi* nomine, ut videtur, melioris omnis causa, in aliud mutato: quod commune illud ei fuisse cum *Shallumo* Jashebi filio; qui unico tantum mense regno potitus, à Manahemo est occisus. [I. Reg. XV. 13, 14.] Ex quatuor vero Josiæ filiis, [I. Chron. III. 15.] commemoratis, *Shallum* hunc esse, postremo loco nominatum, ex [Jerem. XXII. 11, 12. cum II. Reg. XXII. 33, 34. & II. Chron. XXXVI. 3, 4.] collato, apparet; non *Johanannem primogenitum*, ut nonnulli existimant. Nam *primogenitum* non fuisse Jehoachazum, tum ex eo colligitur, quod à populo *unctus* fuisse dicatur, [II. Reg. XXIII. 30.] quum ungi non soleant filii regum primogeniti, ad quos jure ordinario regni hereditas spectabat: tum ex ætate illa 23 annorum, quam unctionis suæ tempore egisse dicitur; quum post trimestre spatium substitutus illi frater Eliakim, 25 annorum fuisse legatur. Unde eum Jehoachazo senioreni fuisse liquet: quod & in libro X. Antiquit. cap. 6. (al. 7) Josephus confirmat.
- 3373 Sadyattes, Ardyis filius, apud Lydos annis 12 regnavit. [Herodot. lib. 1. cap. 16.]
- Scythæ universâ Asia superiore potiti, hinc recta in Ægyptum contendunt. Quibus jam Syriam Palaſtinam ingressis Plammithichus Ægypti rex occurrens, muneribus precibusque efficit ne ulterius progredierentur. Scythæ vero regredientes, quum in urbem Syriæ Ascalonem pervenissent, plensque nullo illato damno prætergressis, pauci aliquot relicti Veneris Uraniæ fanum spoliarunt: qui simul cum posteris, hæmorrhoidibus percussi sunt. [Id. ibid. cap. 105.] Hoc vero anno, qui 2. Olympiadis XXXVII. fuit, Scythas Palaſtinam pervasisse, in Eusebii Chronico notatum est: uti & *Sinopen* fuisse conditam, quam Ponti urbem nobilissimam à Mileſiis Strabo, (libro 12) à Macritio Coo conditam refert Phlegon (apud Stephanum, in *Synonymis*) Constat autem Cimmericos in Asiam venientes, quum fugerent Scythas, Cherſoneſum condidisse, ubi nunc Sinope Græca urbs sita est: inquit Herodotus, lib. 4. cap. 12.
- Theræi, septimo postquam *Azirisum* incolere cœperunt anno, admonitu Lybium, ad locum *Irasa* dictum inde commigrarunt; & ad fontem, qui *Apollinis* esse ferebatur, confederunt. [Herodot. lib. 4. cap. 158.] Ibi Battus, Cyrene condita, anno 2. Olympiadis XXXVII. (ut in Eusebii Chronico legitur) regnavit 40 annis, & post eum filius ejus Arceſilaus 16 cum primis hisce colonis: ad quos sub tertio rege, Batto Arceſilai filio, magna Græcorum multitudo, *Apollinis* Delphici oraculo invitata, postea accessit, Aptria apud Ægyptios imperante. [Herodot. ibid. cap. 159.] Qui Ægyptii synchronismus jam positum conditæ Cyrenes tempus verius esse confirmat, quod ab aliis varie habetur assignatum.
- 3374 c. Josias, anno regni sui 12 cœpit mundare Judam & Hierosolyma ab idololatriæ fordibus: excelsis, & lucis, & altaribus Bahalimorum, cum subdialibus statuis quæ inpositæ erant eis, sculptilibusque & fustilibus destructis; & ossibus Sacerdotum combustis super altaria illorum. Deinde progressus ad civitates Manassis, & Ephraimi ac Simeonis, usque ad Naphtali; altaria, & lucos, & sculptilia, omnesque subdiales statuas, similiter demolitus est per totam terram Israël. [II. Chron. XXXIV. 3, 7.]
- 3375 Jeremias, anno 13 regis Josiæ, ad propheticum munus à Deo vocatus se excusat: sed recepto Dei mandato, cum promissionibus & signis ad prophetiæ argumentum pertinentibus, confirmatus; de calamitate à Babylonio Judæis superventura habitatores illius terræ præmonere jubetur. [Jerem. I. 2, 17. cum XXV. 3.] Cui adjunctus Zephania, & alii prophetae, populum rebellem ad penitentiam revocare frustra conantur. [Zephania. I. 1. Jerem. XXV. 3, 4, 5.]
- Prusias (vel Prufa, in Bithynia) condita. [Euseb. Chronic.]

Anno Mundi.	Anno Periodi Julianæ	Anno ante æram Christi.
3378	4088	626
<p>Nabopolassar Babylonius à Saraco (sive Chynaladano) Assyriorum & Chaldæorum rege præfectus exercitui, & Astyages à patre Cyaxare Mediæ Satrapa constitutus, affinitatem ineuntes (Amyiti Astyagis filia Nebucadnesari filio Nabopolassari desponsata) junctis viribus Niniven, & in ea Saracum regem, expugnant: quemadmodum ex Alexandri Polyhistoris fragmento (à Georgio Syncello, qui illud citat, minime intellecto) colligimus. Quomodo & in fine Græci Tobiti legimus; cæpisse Ninivem <i>Nabuchodonosorum</i> (sive Nabopolassarum) & <i>Astuerum</i> (sive Astyagem, Astueri quoque nomine, Danielis XI. 1. appellatum) superstitite adhuc Tobia juniore qui, capta Samaria, à Salmanasare in Assyriam cum patre deportatus, annis 127, (vel 99 ut habet Latina, ex Chaldaico expressa editio) vixisse dicitur; quum 95 ab Israelitica captivitate huculque decurrerint. Atque ita, Josia regnante (ut, in commentariorum suorum in Jonam Proœmio, Hieronymus quoque confirmat) everfa Ninive; completa sunt de ejus excidio Nahumi & Esaie vaticinia: cujus etiam, jam peracti, in Ezechielis capite XXXI. elegantissima habetur descriptio.</p>		
3379	4089	625
<p>Sublato vero Saraco. Chaldæorum regnum suscepisse Nabopolassarum, diserte testatur Polyhistor: quod & annis 21 illum administrasse, in 3 rerum Chaldaicarum libro tradit Berofus, & in Regum Canone Ptolemæus.</p>		
3380	4090	624
<p>Sadyattes Lydorum rex cum exercitu terram Milesiorum invasit: & per sex annos bellum illud gessit. [<i>Herodot. lib. 1. cap. 18.</i>]</p> <p>d. Josias, anno regni 18, Hilkia summo Sacerdoti mandat, ut ex collectis pecuniis domus Dei restauraretur. Ille operi intentus, librum Legis (authenticum, à latere Arce fœderis repositum; [<i>Deut. XXXI. 26.</i>] qui ab initio regni Manassis amissus fuisse videtur) reperiens, per Shaphanem Scribam ad regem mittit. Josias, libri lectione percussus, Huldam prophetissam consulit; à qua, de regni excidio, sententiam accipit: ejus executione tamen, dum ipse viveret, dilata, [<i>II. Reg. XXII. 3,--20. II. Chron. XXIV. 8,--28.</i>] Hinc Rex, congregatis ad se omnibus senioribus Judæ & Hierosolymorum, cum Sacerdotibus & Prophetis, librum illum Legis coram toto populo legendum curat; fœdus inter Deum & populum redintegrat, Templum & regnum ab idololatria repurgat, & Dei cultum fidelissime restituit. [<i>II. Reg. XXIII. 1,--14. II. Chron. XXXIV. 29, 33.</i>] Altare etiam & excelsum, quod Jeroboamus filius Nebati extruxerat, diruit; combustis prius super eodem altari mortuorum ossibus, sicut ante annos 350 de eo nominatim prædictum fuerat. [<i>I. Reg. XIII. 2.</i>] Cumque similiter omnes domos excelso- rum, quas fecerant reges Israelis, in civitatibus Samariæ amovisset, & mactavisset omnes Sacerdotes super ipsa altaria, combussissetque ossa hominum in eis: demùm reversus est Hierosolyma [<i>II. Reg. XXIII. 15,--20.</i>] atque ab hac solenni fœderis renovatione & reformatione publica, cum desolationis tamen propter peccata populi inducendæ sententia inevitabili conjuncta; tum <i>tricesimi</i> anni in ipso initio prophetiæ Ezechielis, tum <i>quadraginta</i> annorum peccati Judæ, in ejusdem [<i>c. IV. 6.</i>] epocha deducitur.</p>		
3381	4091	623
<p>e. Josias, eodem anno regni sui 18 (ad finem tendente) mensis primi die 14, (<i>Maii 4 feria 2</i>), toto Juda & Israele præsentè & habitatoribus Hierosolymorum, festum Paschatis observavit majori celebritate, quam quisquam regum Israeliticorum aut Judaicorum ante ipsum. [<i>II. Reg. XXIII. 21, 22, 23. II. Chron. XXXV. 1,--19.</i>] Denique pythones, & ariolos, & imagines, ac stercoreos deos, & omnes abominationes quæ conspiciantur in terra Judæ & Hierosolymis, sustulit: ut præstaret verba Legis scripta in libro quem invenerat Hilkia sacerdos in domo Domini. [<i>II. Reg. XXIII. 24. cum Deut. XVIII. 9, 10, 11.</i>]</p>		
3383	4093	621
<p>c. Anno Nabopolassari 5 (desinente) qui est 127. à Nabonasaro, Athyr secundum Ægyptios die 27 (<i>7° die m^o 27</i>) cæpit Luna in Babylone deficere; post mediam noctem 5 horis temporalibus. [<i>Ptolem. Syntax. lib. 5. pag. 125. edit. Græc.</i>] Aprilis videlicet Juliani die 22 (<i>feria 7</i>) incipiente à media nocte: vel Athyr Ægyptiaci die 27 (<i>feria 6</i>) desinente. hoc enim Ptolemæi illud indicat, <i>eis m^o 28</i> quia post mediam noctem 6 horis temporalibus exactis, Sole exoriente, dies 28 erat initurus.</p>		
3384	4094	620
<p>d. Hamutala peperit Josiæ, post Shallumum sive Jehoachazum, etiam Mattaniam, qui Sedekias postea dictus est. Erat enim is annorum 21, quum regnare inciperet. [<i>Ierem. LII. 1. II. Reg. XXIV. 17, 18.</i>]</p> <p>Zenophanes Colophonius, Eleaticæ disciplinæ princeps, <i>ἑσώσις</i> (ut apud Sextum Empiricum legitur, lib. I. adversus Mathematicos, cap. 12.) vel <i>ἑσώσιον</i> (ut ex Apollodoro rectius habetur, apud Clementem Alexandrinum, libro primo Stromatum) natus est Olympiade XI.</p>		
3385	4095	619
<p>Post Sadiattem in Lydia regnavit filius ejus Halyattes junior annis 57. quorum quinque prioribus bellum contra Milesios à patre susceptum continuavit. [<i>Herodot. lib. 1. cap. 17, 18, 25.</i>]</p>		
3387	4097	617
<p>Jehojakimus Josiæ filius, ex Nehushta filia Elnathanis Hierosolymitana, filium sustulit Jehojakimem sive Jechoniam: qui 18 annos natus erat, quum regnare inciperet. [<i>II. Reg. XXIV. 8.</i>]</p>		
3388	4098	616
<p>Necos, Psammittichi filius in Ægypto regnat annis 16. [<i>Herodot. lib. 2. cap. 159.</i>] qui in Scriptura Neco & Pharaoh Neco appellatur. [<i>II. Chron. XXXV. 20. II. Reg. XXIII. 29. Ierem. XLVI. 2.</i>] Hic à Nilo ad Arabicum sinum fossam ducere aggressus est: in qua fodienda 120 millia Ægyptiorum perierunt. Sed postquam in medio opere destitisset; Phœnices quosdam ad Africam circumnavigandam misit: qui cum navibus è sinu Arabico sive mari Erythrao solvantes, in mare australe abierunt, ac tandem per columnas Herculis transvecti, tertio anno in Ægyptum redierunt. [<i>Herodot. lib. 1. cap. 158. & lib. 4. cap. 42.</i>]</p>		

3390

Anno duodecimo belli inter Lydos & Milesios gessi, quum Halyattis exercitus Milesiorum segetes (ut singulis annis facere solebat) incendisset: flammæ vi venti adactæ templum Minervæ apud Allesum incendio absumpserunt. Et quum post exercitus reditum Sardibus Halyattes decubisset, diurniusque ægrotaret: consulta ea de re apud Delphos Pythia, priusquam repararetur templum illud, se reddituram responsum negavit. Thrallybulus oraculi sententia per Periandrum Cypseli filium Corinthiorum Tyrannum, cui admodum familiaris fuerat, intellecta, caduceatorem ab Halyatte hac de causa missum ita excipiendum curavit, ut Milesios commellationibus & oblectationibus vacantes inveniret. Unde eos rebus omnibus Halyattes abundare arbitratus, societatem cum iis iniit: atque pro uno, duo delubra apud Allesum Minervæ edificavit; & valetudine recuperata, Delphos misit donaria. [*Herodot. lib. 1. cap. 19. 21, 22, 25. cum Polyano, Stratagem. lib. 6.*]

3393

a. Jubilæus decimus septimus.

3394

c. Anaximander Milesius, Praxidami filius, in Ionia natus est. *Vid. infra, ann. Mundi 3457.*
Neco rex Egypti, Deo iubente, ascendit contra regem Assyriæ, qui adversus ipsum belligerabat: ut Carcemishum ad flumen Euphratis oppugnaret. [*II. Reg. XXIII. 29. II. Chron. XXXV. 20, 21, 22.*] *Μέγδομος μάχης ἐπὶ τοῦ Βαβυλωνίου οὐ τὴν ἀσσυρίαν ἐπέλυσε ἀλλὰ τὴν Καδύτιν πόλιν τῆς Συρίας ἣν αὐτὸς ἔκτισεν.* *Necos, pedestri acie congressus cum Syris in Magdalo, victoria positus est. Post pugnam verò Kadytin urbem Syriæ magnam cepit. ubi doctissimus Scaliger Kadytin illam Kadesb fuisse notat, cujus [Numer. XX. 16.] & Magdolum urbem in finibus Egypti, cujus [Jeremie XLVI. 14.] fit mentio: creditque vicina fuisse, Magdolum & Mageddo, sed quia Magdolum celebrius, ob id pugnam ibi commissam dici, ut ea, quæ ad Gaugamela pugnata est, refertur ad Arbela, propter obscuritatem Gaugamelorum. Quid vero si Iynonima ea fuisse dicamus, & locum illum denotare, à quo Maria Magdalena accepit cognomentum? Matthæi certe XV. 39. ubi nos Magdalam legimus, Syrus Magedu & vetus Latinus interpres Magedan reddidit; vocabulo à Mageduntis nomine non multum difcedente.*

Mortuo principe optimo, cujus vita tutum reddebat populum à captivitate Babylonica, [*II. Reg. XXII. 20.*] malorum Iliade jam ingruente, superioris anni jubilum versum est in threnodiam: ita ut pene in proverbium abierit *planthus Hadaadrinnonis in convalle Megidduntis.* [*Zachar. XII. 11.*] Neque enim universus solum qui tum præsens fuit Judææ populus insigni lamentatione Josiæ mortem profecutus est; sed etiam in futurum luctus publicus, quasi pro statuto in Israele receptus est: deflente eum quoque Jeremia propheta in Lamentationibus suis. [*II. Chron. XXXV. 24, 25.*] in quibus imminentes ecclesiæ regni que totius miseria tanquam præsentis pathetice deplorans, ad cædem Josiæ, ut futurarum omnium calamitatum primordium, ita digitum intendit. *Spiramentum narium nostrarum, unctus Domini, capitur in foveis istorum, de quo dicebamus, in umbra ejus nos victuros inter gentes.* [*Lament. IV. 20.*] Ut meritò in quæstionem vocari debeat versus illius proæmialis autoritas, qui in editione Græca & vulgata etiam Latina (sed contra Hieronymi mentem) Threnis Jeremiæ præfixus legitur. *Et factum est, postquam in captivitate redactus est Israel & Jerusalem deserta est; sedis Jeremias propheta flens, & planxit lamentatione hac in Jerusalem, & amaro animo suspirans & ejulans dixit.* Cujus auctori in mentem venire debebat illud Sapientis dictum: *Ne adjicito ad verba ejus, ut non corripiat te, & efficiaris mendax.* [*Prov. XXX. 6.*] Nova quoque lamentatio de flebili regni Judæorum statu, inde à morte Josiæ, ab Ezekiele proferenda postea præscribitur. [*Ezek. XIX. 1, 14.*]

Post cædem Josiæ populus, ne rex Egypti regnum rege vacuum occuparet, Shallumum sive Jehoachazum juniorem Josiæ filium regem unxit: qui fecit quod malum videtur in oculis Domini, omnino prout fecerant majores ejus. [*II. Reg. XXIII. 30, 31, 32. II. Chron. XXXVI. 1.*] *Vid. supr. ann. Mund. 3371.*

d. Ab Assyriaca expeditione reversus Neco Jehoachazum, quum tribus tantum mensibus regnavisset, amovit; & seniore ejus fratrem Eliaximum regem constituit pro Josiæ patre ejus, immutans nomen ejus Jehoaximum. [*II. Reg. XXIII. 31, 32, 34. II. Chron. XXXVI. 2, 3, 4.*] ut Jehova vero Israelitarum Deo victoriam de Assyrio partam acceptam se referre eo modo testaretur: à quo ad bellum hoc gerendum se incitatum professus fuerat. [*II. Chr. XXXV. 21, 22.*] Deinde, tributo centum talentorum argenti & talenti auri terræ Judææ imposto, Jehoachazum sive Shallumum, Riblæ in regione Hamathæ conjectum in vincula, secum ab-

duxit

4100

614

4101

611

4103

611

4104

610

duxit in Ægyptum: ubi & mortuus est. [II. Reg. XXIII. 33, 34, 35. II. Chron. XXXVI. 3, 4. Ezekiel. XIX. 3, 4.]

Jeremias, Dei mandato, in domum novi Regis descendens, tum ipsum tum seruos & populum ejus promissionibus & minis ad resipiscentiam hortatus est: de Shallumo sive Jehoachazo in Ægyptum deportato, vaticinium subnectens. *Ne fleatis pro mortuo (Josia) neque condoleatis ei: omnino flete pro abente (Shallumo) quia non reuertetur amplius ut videat solum natale suum.* &c. [Jerem. XXII. 1, 2, 10, 11, 12.]

3395 4. In principio regni Jehojakimi Jeremias, Deo iubente, stans in Templi atrio, populum venientem ex omnibus civitatibus Judæ ad incurvandam se in domo Domini (in festo Tabernaculorum; quando omnes mares ex omnibus civitatibus tenebantur comparere Hierosolymis: Deut. XVI. 16.) ad resipiscentiam hortatus est: recusantibus judicium Dei denunciatis; domum illam similem futuram Shilumi, & civitatem tradendam maledictioni apud omnes gentes terræ. Unde comprehensus a Sacerdotibus & Prophetis, totoque populo qui tum in atrio erat, capitalis criminis accusatur: sed publico Principum & Seniorum populi judicio absoluitur. [Jerem. XXVI. 1, 2, 19.]

Uria quoque filius Shemaia ex Kiriath-jeatimis prophetavit contra civitatem Hierosolymorum & terram Judæ, omnino secundum verba Jeremiæ. Et quum Jehoakimus rex morte eum afficere quævisset: fugiens ille venit in Ægyptum. Sed misit Rex Elnathanem filium Achoris & alios cum eo in Ægyptum: qui reduxerunt eum ad Jehoakimum. Is vero Prophetam percussit gladio; abiecitque cadaver ejus in populi sepulchra contemptissima. Veruntamen manus Ahikami filii Shaphanis (qui apud Regis patrem Josiam autoritate valuit; [II. Reg. XXII. 12. II. Chron. XXXIV. 20.] adfuit Jeremiæ; ut non traderent eum in manum populi, ad morte afficiendum ipsum. [Jerem. XXVI. 20, 24.]

4105 609

His adjungi poterit, & Habbakuk propheta: cui de Judæorum improbitate & contumacia conquerenti, responsum Deus dedit, se iis ipsis diebus Chaldaeos in Judæam immisurum; consilium ea de re suum rebelli populo ita patefaciens. *Opus operor diebus vestris, quod non credituri estis cum narrabitur. Nam ecce ego excitaturus sum Chaldaeos gentem acerbissimam & festinam; ambulaturam per latitudinem terræ, ad possidendum habitacula non sua jure hereditario.* &c. [Habak. I. 5, 6.]

In principio etiam regni Jehojakimi, Jeremias prædixisse dicitur, Sedekiam regem Judæ futurum, & Nebuchadnesarem regem Babylonie, eumque gentes finitimas dominatui suo subiecturum. [Jerem. XXVII. 1, 11.]

3397 4. Quum ad Ægyptium, Carcemishum possidentem, Cælosyria & Phœnicie Sarrapa à Nabopolassar rege Babylonie defecisset, hic adversus illos filium suum Nebuchadnesarem; in societatem regni assumptum; cum magno mist exercitu. Quod desinente tertio, & in eunte quarto Jehojakimi anno factum; ex Danielis, cap. I. 1. collato cum Jerem. c. XXXV. 1. intelligimus.

4107 607

Nebuchadnesare regnum capeffente, prophetie rerum ab illo gerendarum Jeremiæ statim revelatæ sunt: quarum prima de Ægyptiorum clade fuit; tum illa ad Euphratem, tum illa quam domi postea essent percepturi, ipsa Ægypto à Nebuchadnesare occupata. [Jerem. XLVI.] Earum prior, nulla penè mora interpolata, effectum est sortita: Pharaonis Neconis copiis, quæ ad Carcemishum fuerunt, à Nebuchadnesare rege Babylonie, anno Jehojakimi 4 percussis. [Jerem. XLVI. 2.] Posterior post captam Tyrum anno captivitatis Jechoniae 27 eventu comprobata est. [Ezech. XXIX. 17, 18, 19.]

Eodem anno quarto Jehojakimi, qui primus fuit Nebuchadnesaris regis Babylonie, Jeremias Judæos contestatus, quod non auscultaverint verbo Domini quod continenter elocutus fuerat illis à 13 Josia usque ad hunc Jehojakimi 4, (*hic vicefimus tertius annus est;* inquit) & reliquorum omnium Prophetarum, à Deo ad ipsos missorum, cohortationibus immorigeros se præbuerint: de adventante Nebuchadnesare eos commonet, & servitute Babylonica annorum 70 ab eis subeunda, intra quod spatium, Judæam quidem primum, deinde & reliquas quas commemorat gentes (suo quamque ordine) regi Babylonie servituras; ipsumque demum Babylonium excendendum, & terram Chaldaeorum desolationi exponendam, prædicit. [Jerem. XXV. 1, 3, 11, 12.] quorum 70 annorum ab Esaiâ quoque in prophetia de Tyriis, obscurior longe antea facta fuit mentio. [Esai. XXIII. 15, 17.]

3398 4. Anno 4 Jehojakimi, Baruc filius Nerie scripsit ex ore Jeremiæ in volumine libri omnia verba Domini, quæ locutus illi fuerat, de Israele & Juda ac de omnibus gentibus, à diebus Josia usque in diem hunc: legitque ea in domo Domini, audiente populo Hierosolymitano & omnibus Judæis qui venerunt ex civitatibus suis, in die Jejunii. [Jerem. XXXVI. 1, 8.] solennis videlicet illius mensis 7 die 10. quotannis celebrati: [Levit. XVI. 29. XXIII. 27. Num. XXIX. 7.] quinque diebus ante festum Tabernaculorum, in quo omnes mares ex omnibus civitatibus Judæ comparebant Hierosolymis. (*ut supra, ann. Mundi 3395.*) Ipsum vero Barucum, severissimis istis minis quas scriperat consternatum & frustra *ἐὰν τὸν πρῶτον ἐπισημῶσιν*, verbo Dei de clade à Babylonio superventura omni carni & vita ipsius inter medias hæc turbas conservanda, Jeremias confirmat. [Jerem. XLV. 1, 5.] quo fortasse referenda fuerint & capita illa duo consolatoria, [Jerem. XXX. & XXXI. promissiones de instauranda Ecclesia continentia.

Rechabita (è posteris Jonadabi filii Rechabi, [II. Reg. X. 15.] Nebuchadnesare rege Baby-
loniæ in Judæam adveniente, metu copiarum Chaldæorum & Syrorum, relictis tentoriis suis
(in quibus, ex præscripto Jonadabi progenitoris sui, habitare solebant) ingressi sunt Hiero-
solyma; [Jerem. XXXV. 11.] ubi, quum de tempore præsentis dicant; *Ita consolentur Hie-
rosolyms: colligimus capitis hujus historiam, de vino à Rechabitis reculato, eo tempore fuisse*

gestam, quo Urbs à Nebuchadnesare fuit obsessa. [Dan. I. 1.]
In manum Nebuchadnesaris tradidit Dominus Jehojakimum regem Judæ, cum parte instru-
mentorum domus Dei. [Dan. I. 2.] mense videlicet 9 sive Cisseu: ut colligitur ex anniversa-
rio jejunio, quod in memoriam, ut videtur, hujus calamitatis, (more apud Judæos recepto;
[Zachar. VII. 3, 5. & VIII. 19.] eo mense observatum est. [Jerem. XXXVI. 9.]

Jehojakimum catenis vincivit Nebuchadnesar, ut abduceret eum Babyoniam: [II. Chron.
XXXVI. 6.] sed pactis postea conditionibus servitutis, domi eum reliquit; ubi servus illi
permanit tribus annis. [II. Reg. XXIV. 1.] A qua prima omnium Regis & populi Judæ
sub Nebuchadnesare facta servitute, numerandi sunt anni 70 captivitatis Babylonice, à Jere-
mia propheta prædicti. [Jerem. XXV. 11. & XXIX. 10.]

Nebuchadnesar Ashpenazo præfecto eunuchorum sive aulicorum suorum præcepit, ut ex-
portaret è filiis Israelis, tum ex semine regio, (uti Ezckie ab Esaiâ prædictum fuerat; [Esa.
XXXIX. 7.] tum ex proceribus, pueros formæ elegantia & intelligentia facultate præstan-
tes; qui in literis & lingua Chaldæorum per triennium ab eo instituti, Regi postea in palatio
essent ministraturi. Inter quos, è filiis Judæ, præcipui fuerunt; Daniel qui Belshar, Hana-
niah qui Shadrach, Mishael qui Meshach, & Azariah qui Abednego, mutato nomine, a
præfecto est appellatus. [Dan. I. 3, 7.]

Postquam 28 annis superioris Asiæ imperium Scythæ jam obtinissent; eorum potiore par-
tem Cyaxares atque Medi hospitio acceptam inebriatamque interemerunt. [Herodot. lib. 1.
cap. 106.] Præter istos, & alii aliquor Scytharum Nomadum, per seditionem finibus suis pul-
si, à Cyaxare suscepti fuerant; tum venationibus faciendis, tum pueris instituendis ab eo de-
putati. Qui aspere admodum & indigne ab eo tractati (simul etiam, ut videtur, recentis in
gentiles suos injuriæ memores) uno pueros quos cœcebant trucidato, & pro ferina appa-
rato, atque Cyaxari convivisque suis apposito; Sardes ad Halyattem regem supplices confu-
gerunt. Quos reposcenti Cyaxari quum ille reddere abuisset: bellum inter Lydos Medosque
quinquennale conflatum est. [Id. ibid. cap. 73, 74.] Cimærios vero (de quib. supra, ad ann.
Mundi 3368.) ipse Halyattes ex Asia exegit. [Id. ibid. cap. 16.]

3399

a. Anno 5 Jehojakimi, mense 9, indictum est jejunium coram Domino toti populo Hiero-
solyms: in memoriam, ut videtur, Urbis eodem superioris anni mense à Chaldæis captæ.
Ubi Baruc, ad ostium portæ domus Domini, legit è libro omnia verba Domini quæ ex ore
dictantis Jeremiæ scripto exceperat, audiente toto populo, qui Hierosolyma ex civitatibus Ju-
dæ venerat. De quo Principes per Micam Gemariæ filium certiores facti, Barucum advocant,
legentem audiunt, & metu Regis, ut Jeremias & ipse delitescant, admovent. Jehojakim rex,
audita parte voluminis, illud scalpello prius laceratum in ignem projecit, qui erat in foco.
[Jerem. XXXVI. 9, 25.] in cujus horridi facti detestationem, Judæi ad hunc usque diem
Jejunium die 7 mensis hujus noni, sive Cisseu, observant.

Jehojakimus rex, divino volumine combusto, præcepit Jerachmeeli filio suo, & Seraia filio
Azrielis, & Shelemia filio Abdicelis, ut caperent Barucum scribam & Jeremiam Prophetam.
Sed abscondens eos Dominus, in impium Regem & regnum ipsius sententiam hanc denuncia-
vit. *Tu exarsisti volumen illud, dicens: Quare scripsisti in eo, dicendo: Omnino venturus est
Rex Babylonis, & perditurus terram hanc, facturusque ut cessent xē ea homines & jumenta! Id-
circo sic ait Dominus de Jehojakimo rege Judæ: Non erit ei sedens in solio Davidis; & cada-
ver ejus erit projectum estui diurno & gelu nocturno. Et animadvertam in eum, & in semen ejus,
& in servos ejus, iniquitatem ipsorum: & adducam contra eos, & contra habitatores Hie-
rosolymorum, ac contra viros Judæ, totum illud malum quod proloquebar eis; in eo volumine
scripsit ex ore Jeremiæ omnia verba quæ erant in volumine illo priore, quod Jehojakimus
combussit; multis etiam consimilibus adhuc additis. [Jerem. XXXVI. 26, 32.]*

b.

Nebuchadnesar, victorias suas persecutus à flumine Egypti usque ad fluvium Euphratis cepit
quicquid fuerat regis Egypti: ita ut deinceps Neco concluderetur intra terminos regionis
sue. [II. Reg. XXIV. 7.] Interea vero pater illius Nabopolassarum, morbo laborans, in civi-
tate Babylonia vitam terminavit; quum per annos 21 regno fuisset potitus. Cujus mortem is
non multo post cognoscens, demandata amicis cura captivorum Judæorum, Syrorum, Phœ-
nicum & Egyptiorum traducendorum in Babyoniam cum exercitu & impedimentis; ipse cum
paucis, breviori itinere, per desertum Babylonem properavit. Ubi factus totius paterni impe-
rii dominus, captivos advenientes per opportuna Babyloniæ loca in colonias distribuit. [Be-
rosus, rerum Chaldaicarum libro 3.]

10'

Ex instrumentis etiam domus Dei quæcumque visum est deportavit Nebuchadnesar Baby-
lonem: ubi ea reposuit in templo & thesauro Dei sui. [Dan. I. 2. II. Chron. XXXVI. 7.] Beli
nimirum: quem ipse ~~scytharum~~ sive progenitorem suum appellat, in Abydeni Assytiacis, & cujus
templum ex belli hujus manibus magnifice illum exornavisse, Berosus author est.

Scytharum reliquiæ, quæ Medorum gladios evaserunt, domum reversæ, non exiguum exer-

citur

Anno
Mundi.

3401

citum juvenutis (quam ex servis suis uxores, ipsis absentibus, perpererunt) sibi occurrentem offenderunt. Cum quibus saepe pugna commissa, quum nihil Scythæ proficerent; tandem sumptis flagellis servos fugaverunt. [*Herodot. initio lib. 4.*]

a. Jehojakimus, postquam triennio in fide quam Nebuchadnesari dederat permanisset, aversus rebellavit contra eum. [*II. Reg. XXIV. 1.*]

Daniel & tres socii ejus, quum reculato cibo & vino regio leguminibus tantum vescerentur & aquam biberent, vultu tamen magis vivido & carne magis vegeta inventi sunt, quam reliqui omnes pueri qui Regis cibario pascebantur. Quumque triennio institutionis jam completo, ministerio aulico essent admoti: in omnibus rebus ad peritiam intelligendi pertinentibus, quas requirebat ab eis Rex, inveniebat eos decuplo superiores omnibus Magis & Astrologis qui in toto regno ipsius erant. [*Dan. I. 5,--20.*]

Anno secundo regni, sive monarchiæ Babylonice à morte patris inceptæ; Nebuchadnesar somnium de statua ex diversis metallis conflata somniavit. Cujus ille oblitus, à Chaldeis somnium suum cum interpretatione sibi profecti; & quum illi non possent, eos trucidari jubet. Daniel vero, quum judicatum cepisset fieri, causam rei cognoscens, dilationem à rege impetrat: Deumque cum sociis orans, somnium interpretationemque cognoscit. Is deinde somnium Regi aperit, & quatuor imperia ordine sibi succedentia eo significata fuisse declarat. Quibus auditis, Rex Danielem, amplissimis muneribus donatum, dominatorem constituit in tota provincia Babylonice, & præfectum instituit super omnes sapientes Babylonice: eoque petente, tres etiam illius socios præfecit negotio provincie Babylonice. [*Dan II. 1,--49.*]

3403

d. Sexto anno belli inter Medos & Lydos gesti ineunte, quum utrinque æquo Marte certaretur, Eclipsis Solis facta est, quam futuram Tales Milesius Ionibus prædixerat. Uterque exercitus, diem noctescere videns, à pugnando destitit: indeque Syennesis Cilicis & Labynii (id est, Nebuchadnesaris) Babylonii interventu, pax conclusa est; Halyatte Arienam filiam Astyagi Cyaxaris filio nuptum dante. [*Herodot. lib. 1. cap. 74.*] Hanc eandem Eclipsim, à Thalete prædictam, eo quoque tempore contigisse quo rex Medorum Cyaxares pater Astyagis & Lydorum Halyattes Cæsi pater, signis collatis inter se præliarentur, in Astronomica sua historia Eudæmis confirmat: de qua & Plinius, lib. 1. cap. 12. defectus utriusque sideris rationem exponens. *Apud Græcos investigavit primus omnium Thales Milesius, Olympiadis XLVIII, anno 4. prædicto Solis defectu, qui Alyatte rege (ita enim habet verus lectio, non, ut vulgata, sub Astyage rege) factus est, Urbis condita anno CLXX. Clemens Alexandrinus, libro 1. Stromatum, circa quinquagesimam Olympiadem Cyaxaris pugnam, & Solis defectionem hanc factam fuisse retulit; ab Eudæmi, quem citat, multum aberrans sententia. Nam & tempus, tum ab eo, tum à Plinio designatum, non Cyaxaris, sed Astyagis regno convenit: & ex tabulis Lunæ-solaribus Ptolemæi (quæ eadem sunt & Hypparchi) Cyaxare regnante, anno 4. Olympiadis XLV. Solem defecisse apparet; anno videlicet Nabonafari 147, mensis Egyptiaci Pachon die 4, sive Septembris Juliani 20, feria 1 horis 3 minut. 25. ante meridiem. Fuitque eclipsis hæc digitorum 9, & duabus fere horis duravit.*

3004

c. Phœnæis, Neconis filius, annis 6 in Ægypto regnat. [*Herodot. lib. 2. cap. 161.*]

Phœnæses, ex Ionia navigantes, Massiliam in mari Ligustico condiderunt, ante pugnam Salaminiam annis CXX. ut ex Timæo refert Marcianus in Periegesi sua: Olympiadis videlicet XLV. anno primo, ut & in Chronico tradit Eusebius, & in Polyhistore Solinus, licet hic priorem hanc Phœnæsiensium coloniam sub Tarquinio Prisco, cum posteriore eorum profectioe sub Servio Tullio facta, (de qua infra, ad annum Mundi 3461.) confundat. Nuptiarum vero historia, quæ urbi condendæ viam fecerunt, apud Athenæum libro 13, ex Aristotele & *Μακεδονικῶν πιδεικῶν* & Justinum libro 43, ex Trogo Pompeio, in eandem fere sententiam sed variantibus personarum nominibus, plenius habetur exposita.

Nebuchadnesaris exercitus, ex turmis Chaldæorum, Syrorum, Moabitarum & Ammonitarum constans, contra rebellem Jehojakimum missus, Judæam vastavit: [*II. Reg. XXIV. 2.*] deportatis in captivitate 3023 Judæis anno 7 Nebuchadnesaris [*Ierem. LIII. 28.*]

Astyagi sive *Abasucro* (*Daniel IX. 1.*) ex Ariana (quam superiore anno in uxorem duxerat) natus est filius Cyaxares, qui & *Darius Medus*: annorum 62 circiter existens, quum Belsaharsi interfecto in regno Chaldæorum succederet. [*Dan. V. 30, 31.*] Astyages vero, patre adhuc superstite, Mandanem filiam (ex priorè uxore natam) matrimonio locavit Cambisæ Achemenis filio, Persarum Regi, (ut Xenophonti placet, libro primo *Κεῖρου παιδείας*) qui à Persæo generis sui duxit originem: ex quibus (sequente anno) Cyrus natus est, ut nullo modo Ctelias sit audiendus: qui, contra & Herodotum & Xenophontem & reliquos auctores cum illis consentientes, *Astygam* (sic enim eum appellat) genere Cyro junctum fuisse negat.

3405

e. Jehojakimus, à Chaldæis captus, abjectus fuit insepultus: nempe sepultura a sine sepultus, tractus & projectus ultra portas Hierosolymorum, juxta prophetiam [*Ierem. XXII. 18, 19. & XXXVI. 30.*] licet, ad communem naturæ legem respectu habito, dormivisse dicatur ille cum patribus suis. [*II. Reg. XXIV. 6.*]

Succedens illi filius Jehoachin (qui & Conias & Jechonias dictus est) tribus mensibus & decem diebus regnavit Hierosolymis: & fecit quod malum videtur in oculis Domini, omnino prout fecerat pater ejus. [*II. Reg. XXIV. 8, 9. II. Chron. XXXVI. 8, 9.*] Contra hunc

4111

603

4113

601

4114

600

4115

599

severissimum Dei iudicium denunciatum extat in fine capituli XXII. Jeremiæ; sententia hac, quasi in acta referenda, demùm conclusum. *Scribite virum istum liberis carentem, virum non prosperaturum in diebus suis: nam non prosperabitur de semine ejus quisquam sessurus in solio Davidis & dominaturus amplius in Juda.* [Jerem. XXII. 30.] de quo consulendus Christophorus Helvicus, in libro de genealogia Christi. Hoc tempore sequentis quoque capituli XXIII. Jeremiæ prophetia edita fuisse videtur.

Vertente anno, (ex quo prior missus fuerat exercitus) ascenderunt servi Nebuchadnezaris regis Babylonie Hierosolyma; ut veniret civitas in obsidionem. Quumque venisset Nebuchadnezar ad ipsam civitatem, servis ejus obsidentibus eam: prodiit Jehojakin rex Judæ ad regem Babylonie, ipse cum matre sua (Nehushta Hierosolymitana) terri quoque ejus, & præfecti ejus cum aulicis ejus; quem cepit rex Babylonie anno octavo regni sui (propè completo.) Et deproniptis inde omnibus tum Templi tum Regiæ thesauris, confregit omnia instrumenta aurea quæ fecerat Salomon pro templo Domini: quemadmodum [Isaie XXXIX. 6.] Dominus prædixerat. Et deportavit rex in Babyloniam Jehojachinum regem, cum matre & uxoribus (vel feminis) & aulicis ejus, & è totis Hierosolymis tum omnes præfectos, tum omnes valentes robore, decies mille captivos; omnesque fabros lignarios ac ferrarios: nihil [Hierosolymis] relicto præter tenuem populum terræ. Ex reliqua verò regione viros strenuos 7000 & fabros lignarios ac ferrarios 1000 omnes robustos bellatores deduxit rex Babylonie captivos in Babyloniam [II. Reg. XXIV. 8, -- 16. II. Chron. XXXVI. 10. Jerem. XXIV. 1. XXXIX. 1, 2. Ezek. XVII. 12.] Inter quos captivos erat & Mordecaius Benjaminita, Jairis filius, [Esther. II. 5, 6.] & Ezekiel Sacerdos, filius Buzi, qui idcirco in prophetiis suis ab hac deportatione epocham suam deducit; (Ezek. I. 2, 3.) quam & deportationem suam nominat. [c. XL. 1.]

Jeremiæ inscripta ad deportandos fertur Epistola; adversus idololatriam Babylonie eos confirmans. [Baruc. VI.]

Dum Babylonius ita in Judæam grassaretur, vermem paravit Deus qui luxuriantem istam arborem suo tempore esset perditurus: oppressi sui populi clamore illo exaudito. *Filia Babylonie vastanda; beatus sit qui rependet tibi maleficium tuum quo affecisti nos: beatus qui prehendet & dissipabit parvulos tuos, allidens ad petram.* [Psal. CXXXVII. 8, 9.] Hoc enim anno in Lucem editus est Cyrus Perso-medes, patre Persa, matre Meda (ut ad superiorem annum est notatum) genitus: de quo hic ipse Nebuchadnezar, jam jam moriturus, apud Abydenum, ad suos vaticinatus fuisse legitur. *Veniet Perses miles, vestris demonibus ut commisionibus usurus, & servitutem inducet.* quomodo, & oraculum illud Cræso datum,

Αὐτὸς ὅταν ἴσῃσιν βασιλεὺς Μυθίων Ἰόντιος.

de Cyro, ex duobus diversarum gentium parentibus orto, Pythia (apud Herodotum, lib. 1. cap. 55. & 91) interpretata est. Sed omnium & certissimè & clarissimè, nosse Efaia, servitutem servituros Babylonios, (c. XLVII. 1, 2.) & parvulos illorum allidendos ante oculos eorum, (c. XIII. 16. & vindictis secundum libertatem captivos hosce Judæos tandem potituros, prædixit: ipso vindice, ante tot annos, etiam sua propria Cyri appellatione compellat; (c. XLIV. 28. XLV. 1.) Deo quoque tam inusitata revelationis rationem ita reddente. *Propter servum meum Jacobum, & Israellem electum meum, vocavi te de nomine tuo, cognominavi te, quamvis ignores me.* [c. XLV. 4.]

Etatis autem Cyri annos nobis conservavit Cicero, libro primo de Divinatione, ex Dionysio, Persicæ gentis scriptore, ista referens. *Quum dormienti Cyro Sol ad pedes visus esset, ter eum scribit Dionysius frustra appetivisse manibus, cum se convolvens Sol elaberetur & abiret: ei Magos dixisse (quod genus sapientum & doctorum habebatur in Persis) ex triplici appetitione Solis triginta annos Cyrum regnaturum esse portendi, quod ita contigit, nam ad septuagesimum pervenit, quum quadraginta annos natus regnare cepisset.* A quo fortasse somnio, sic à Magis exposito, Cyrus nomen accepit: quod Solem significare, rectè scripsit Ctesias, & eum secutus Plutarchus in Artaxerxe; quum Chur, & Churhid apud Persicos poetas, etiam ad hunc usque diem, idem denotare dicatur. Atque ex hoc Ciceronis loco, cum altero Danielis V. 31. comparato, ante Cyrum, avunculum ipsius Darium Medum, sive Cyaxarem Astiagis filium, natum fuisse apparet: qui idcirco apud Zenophontem libro sexto Cyri prædicitur, ita loquens introducit. *Ἐπιπλὴ παρὸν παλαιόν, & ἀπολοποιεῖς αὐμ κ' ἐστὶν αὐκὸς με ἀρχὴν λόγου.* Quum ipse præsens adsum, & Cyro senior existam; æquum est, ut sermonem ego incipiam. & in libro quarto, ipse Cyrus, ad eum scribens. *Συμβουλίω δ' ἐσὶ κατὰ νότον ὄν.* Concilium autem tibi do, quanquam ipse junior.

Nebuchadnezar, Jechonia loco, regem substituit patruum ipsius Mattaniam, Josiæ filium: nomine ejus in Tsiaki-jab sive Sedekiam immutato: (Ier. XXXVII. 1. II. Reg. XXIV. 17.) quod *fustitiam Domini* significat. Cum enim pepigisset cum eo fœdus; & Dei nomine interposito fidelitatis juramentum ab eo exegisset: (II. Chron. XXXVI. 13. Ezek. XVII. 13, 14, 18.) hujus nominis impositione, de justa Dei vindicta, si pactum violaret, commonefaciendum eum fuisse censuit.

Sedekias undecim (plenis) annis regnavit Hierosolymis; & fecit quod malum videtur in oculis Domini Dei sui; neque depressit se à facie Jeremiæ Prophetæ loquentis illi ex ore Domini, sed obdurans cervicem suam, obfirmavit cor suum, ne converteretur ad Dominum Deum Israelis. [Jerem. I. 3. XXXII. 1, 2. II. Reg. XXIV. 18, 19. II. Chron. XXXVI. 11, 12, 13.]

Etiam

Etiam omnes principes Sacerdotum & populus terræ multiplici transgressione prævaricati sunt, polluentes domum Domini quam sanctificaverat Hierosolymis, neque auscultarunt verbis Domini quæ loquebatur per Jeremiam & reliquos Prophetas, sed spreverunt ea, & subsannaverunt nuncios Dei, donec accensus est æstus iræ Domini in populum suum, adeo ut non esset curatio. [Jerem. XXXVII. 2. II. Chron. XXXVI. 14, 15, 16.]

Postquam deportatus esset Jechonias, Deus, ostensa Jeremiæ visione duorum calathorum sicuum, novi Regis populi que deportationem futuram prænuñciat. [Jerem. XXIV. 1, 2, 8, 9.]

In principio regni Sedekia, prophetia de Elamitis tum subigendis tum restaurandis à Jeremia prolata est. [Jerem. XLIX. 34, 39.] Elymaidem enim provinciam, cum Susane ejus metropoli ad Ulaum sive Eulaium fluvium posita Astyagi Nebuchadnesar ademit, & Chaldaeorum imperio adiecit. [Jerem. XXV. 25. cum Daniel. VIII. 1, 2.] Elamitis verò postea simul cum Medis copias suas adversus Babylonios conjungentibus, (Esai XXI. 2.) sublato rege eorum Belshasare, sub Cyro uncto suo Deus in Elamo solium suum reposuit: ejusque metropolis Susan ab eodem Cyro Perfarum facta est regia; ut in libro 15. nos docet Strabo.

Regnum Edomæorum, Moabitum, Ammonitarum, Tyri & Sidonis legatis Hierosolyma ad visitandum novum regem Sedekiam venientibus, Deus Jeremiam vincula & lora tradere jubet, ad Dominos suos perferenda: mandato addito, ut Nebuchadnesaris dominatui se subiciant, neque prophetis & planetariis suis aliud suadentibus aurem præbeant. Sedekiam quoque similiter admonet, ut se dedat Babylonio, & à Pseudo prophetis caveat: & omnes ordines ad Babylonii obsequium minis & promissionibus provocat. [Jerem. XXVII.]

Post abductum Jechoniam & captivos reliquos, Sedekias ad Nebuchadnesarem in Babyloniam misit Elhasam filium Shaphanis & Gemariam filium Hilkia: per quos & Jeremias Epistolam ad Seniores, Sacerdotes, Prophetas, atque ad totum populum à Nebuchadnesare deportatum, Hierosolymis deferendam curavit. In ea Judæos de officio in captivitate admonet, gratiosæ liberationis, completo præstituto 70 annorum termino, promissione consolatur; calamitates reliquorum, qui in Judæa post deportationem relictæ fuerant, simulque Ahabi filii Kolaia, & Sedekia filii Maafela Pseudoprophetarum funestum exitum, prænuñciat. [Jerem. XXIX. 1, 2, -- 23.]

3406 Shemaja, (cum Sedekia legatis, ut videtur, Babylone redeuntibus) ad Zephaniam (secundandum Sacerdotem; [II. Reg. XXV. 18.]) & reliquos Sacerdotes Hierosolymitanos literas increpatorias adversus superiores Jeremiæ epistolam scripsit: quibus audiente Jeremia, perlectis; severam contra eum Dei sententiam Propheta pronunciat. (Jerem. XXIX. 24. -- 32.) Quo etiam tempore videntur editæ duorum sequentium capitulum XXX & XXXI. de regno Christi & restauratione Ecclesiæ insignes prophetia.

3407 Halyatti Lydorum regi, ex uxore Carica, natus est Cræsus filius: quippe qui 35 annorum fuit, quum regnare inciperet. Herodot. lib. 1. cap. 26. & 92.

3408 d. Anno Sedekia 4º, mense 5º, Hananias Pseudo-propheta post biennium & omnia instrumenta domus Domini, & Jechoniam & omnes deportatos à Babylonia reducendos prædixit. Cui apponente se Jeremia, lorum collo ejus detractum ille fregit: addens, ita fracturum esse Deum jugum Nebuchadnesaris, intra biennium justum, è collo omnium gentium. Unde Jeremia, loco ligneorum lororum, jugum ferreum impositurum esse Deum collo omnium gentium istarum pronunciat, ut serviant Regi Babylonia. [Jerem. XXVIII. 1, -- 14.]

3409 a. Hanania pseudopropheta, mense septimo, mortem obiit à Jeremia prædictam. [Jerem. XXVIII. 16, 17.]

Astyages, post patrem Cyaxarem, annis 35 Medis imperat. [Herodot. lib. 1. cap. 130.] Daniælis IX. 1. & Tobit. XIV. 17. Ahafuerus vel Assuerus dictus.

c. Deus per Jeremiam, Babylonem & terram Chaldaeorum à Medis & Persis vastandam prædicit: populumque suum recuperandæ liberationis promissionibus confirmat. [Jerem. L. & LI.]

Sedekias, anno regni sui quarto, vel ipse profectus est, vel ipsius potius loco in Babyloniam misit Seraiam filium Neria filii Maafela, Principem Menncha: cui Jeremias præcedentia vaticinia de excidio Babylónico in libro descripta tradidit, prælegenda primum & in Euphratem deinde projicienda. [Jerem. LI. 59. -- 64.] Cum quo & frater ejus Baruc (filius item Neria filii Maafela; [Jerem. XXXII. 12. Baruc. I. 1.] scriba Jeremiæ Babylonem simul profectus fuisse putatur.

d. Baruc verba libri sui coram Jechonia filio Jehojakimi, & captivis omnibus qui habitabant in Babylonia, legisse dicitur (à deportatione Jechonia scilicet) septimo die mensis, eo tempore quo ceperant Chaldaei Hierosolyma, eaque incenderant igne. [Baruc. I. 2, 3, 4.] eodem, ut existimatur, mense quo (dedente se Jechonia) capta fuerant Hierosolyma, & à Chaldaeis fortasse incendi cepta. Nam Severo Sulpicio assentiri non possumus, qui (hujus ipsius fortasse loci autoritate fretus) Nebuchadnesarem hoc tempore Hierosolymam cum exercitu ingressum, urbem muroque ac templum solo stravisse, in primo sacrae suæ Historiæ libro retulit. Prior tamen doctissimi Junii de restincto igne & opido conservato conjectura, Anglo-Duacensium expositione aliquanto est tolerabilior; qui totum tempus captivitatis Hierosolymorum undecim annis duravisse priusquam ea essent combusta, (à tempore videlicet quo sub Jechonia, usque ad tempus quo sub Sedekia capta sunt,) & in quinto spatii illius anno librum hunc conscriptum fuisse, assentunt. Grotius verò, primum quidem scriptorem annum quintum post deportatum Jechoniam,

hic intellexisse putat; sed illud de Hierosolyma succensa igni, ab alio aliquo fuisse additum, qui existimavit Baruchum nunquam ivisse in Babyloniam ante deportationem quæ Sedexia regnante contigit.

Anno tricesimo (ineunte; à solenni sc. fœderis redintegratione & cultus Dei instauratione, celeberrimo illo anno 18 regis Josia facta) qui fuit à deportatione Ioiachinis sive Jechoniae annus quintus (item iniens;) quarti mensis quinto die, (Iulii 24 feria sexta) Ezechieli inter deportatam multitudinem ad fluvium Chebaris (Straboni & Ptolemæo Chaborra dicti) versanti, prima visio à Deo est oblata. [Eze. I. 1, 2, 28] Hinc, ad propheticum munus inter Judæos deportatos exsequendum missus est: ad quos Thel-abibi juxta fluvium Chebaris habitantes, ille perveniens, quasi in stuporem abreptus septem dies desedit. Quibus exactis, Deus illum iterum de vocatione admonet, officiumque explicat, adhibitis promissionibus & minis: deinde repetito signo eum confirmans, verbo suo metum ipsius amovet, & mandato novo ejus vocationem sancit. [Ezek II. & III.]

Propheta tabulæ lateritiæ figuram obsidionis Hierosolymorum insculpere jubetur, & diebus 390 lateri suo incumbere: qui & totidem dierum quibus arctissima Urbis obsidio esset duratura, & totidem annorum iniquitatis domus Israelis, typum essent exhibituri. Ezek. IV.

3410 Pflammis Egypti rex, facta in Ethiopiam expeditione, mox vita defunctus est. Cui succedens filius Apries 25 regnavit annos: [Herodot. lib. 2. cap. 161.] in Scriptura Pharaoh Hophra nominatus [Jerem. XLIV. 30.] Hic cum instructissimis terra marique copiis in Cyprum & Phœniciam impressione facta, Sidonem vi cepit, aliasque Phœnicie urbes terrore subegit. Et ingenti pugna navali Phœnicibus & Cypris devictis, cum magna spoliatorum vi in Ægyptum reverfus est. [Diodor. Sicul. lib. 1.] Ferturque ea fuisse persuasione, ne Deum quidem ullum sibi putaret posse regnum adimere: adeo videbatur sibi illud stabilivisse. [Herodot. lib. 2. cap. 169.] quod Ezechielis XXIX. 3. (ut ad eum locum Tremellius annotat) allegorica illa prosopopœia elegantissimè exprimitur. *Mihi est rivus meus, nam ego feci mihi.* q. d. Nemo est qui rivum meum mihi possit adimere, & vindicare sibi.

c. Ezechiel, postquam lateri sinistro per dies 350 incubisset, ad latus dextrum conversus per dies 40 illi incubuit, totidem annorum iniquitatis domus Judæe typum gerentes. [Ezek. IV. 6.] Quò referendum & caput V. ejusdem prophetiæ, cum duobus sequentibus.

d. Anno deportati Jechoniae sexto, die quinto, (Septemb. 22. feria 4) Deus Ezechieli, per spiritum Hierosolymam abducto, visione indicat confertissimam Judæorum idololatriam, & supplicia propter illam eventura. [Ezek. VIII. 1. IX. X. XI.]

3411 Eo prophetante, Pelatias filius Benaia moritur. Deus pius in Babyloniam deportatos presentia suæ sanctificatione, & Evangelicis in futurum promissionibus consolatur. Visione disparente, Propheta per spiritum ad suos in Chaldæam reductus, enarravit illis omnia quæ Dominus ipsi ostenderat. [c. XI. 13, 25.]

a. Deus, typis & verbis, Sedexia regis nocturnam fugam, excæcationem, captivitatem, & mortem in Babylonia; itemque Judæorum deportationem, & calamitates ante eam ipsis eventuras, predicat: Ezechielis cap. XII. Ad quem annum etiam 7 sequentia capita sunt referenda: ex quibus intelligimus, eo tempore & Danielis, ob preces pro salute aliorum effusas, nomen fuisse celebre; (cap. XIV. 14, 20.) & Sedexiam fœderis & juramenti religione contempta contra Nebuchadnefarem rebellavisse. [c. XVII. 15, 17.]

d. Anno deportati Jechoniae 7 mensis 5 die 10. (Augusti 27. feria 1.) Ezechiel Seniores ad Deum consulendum accedentes redarguit hypocriticos: deinde calamitates eventuras omnibus, minas contra idololatrias, & promissiones erga bonos pronunciat. (Ezek. XX. 1. (Quò & tria sequentia capita videntur referenda.)

3413 Batto Cyrenensis regni conditori, quem 40 regnavisset annos, succedens filius Arcefflaus, 16 annis regnavit. [Herodot. lib. 4. cap. 159.]

3414 a. Annus Sabbataris: in quo Hierosolymitani, adventante adversus eos cum copiis Nebuchadnefari, servorum libertatem (juxta Legem, Exod. XXI. 2. & Deuter. XV. 1, 2, 12.) promulgarunt. (Jerem. XXXIV. 8, 9, 10.) Nam Babyloniensis adversus rebellem Sedexiam ducens exercitum, vastata regione & occupatis arcibus, ad ipsam Hierosolymam oppugnandam demùm accessit. [Joseph. Antiquit. lib. 10. cap. 10] Omnes enim civitates Judæe jam occupaverat; Hierosolyma, Lacisho & Azeka exceptis; quas oppugnavit ille, cum omnibus copiis suis, omnibusque regnis terræ in dominio suo. [Jerem. XXXIV. 1, 7.]

b. Ante mediam verò hyemem non est cæpta obsidio Hierosolymitana. Anno enim regni Sedexia 9, mense 10 die 10, (Januarii 30. feria 5.) Nebuchadnefari & omnes ejus copiarum castra juxta Hierosolymam posuerunt; extruentes contra eam propugnacula circumquaque. [II. Reg. XXV. 1. Jerem. XXXIX. 1. & LII. 4.] In cujus memoriam, non solum captivitatis tempore. (Zachar. VIII. 19.) sed etiam ad hodiernum usque diem Jejunium annuum à Judæis est observatum.

Eodem ipso die, obsidio Urbis Ezechieli in Chaldæa à Deo revelatur; ejusque determinatum excidium per bullientis ollæ typum significatur. Uxor Prophetae vespere moritur, quam illi luctu prosequi vetatur: gravissimæ Judæorum calamitatis ea in re typum exhibens, quæ planctum omnem sit superatura. [Ezek. XXIV. 1, 2. & c.]

d. Jeremias, Deo jubente, Sedexia regi prænunciat; Hierosolymam à rege Babyloniae capiendam

capiendam

Anno
Mundi.

piendam & comburendam, Regem vero ipsum in Babyloniam abducendum, ibidemque morientem honorifice esse sepeliendum. [*Jerem.* XXXIV. 5,--7.]

Propheta, ob hoc vaticinium, à Sedekia inclusus est atrio custodiæ quæ erat in domo regia: ubi, anno ejusdem Sedekia 10, Nebuchadnesaris vero 18 (ineunte) promissione restitutionis à Deo accepta, Hanameelis filii patris sui agrum jure redempturæ sibi comparavit. [*Jer.* XXXII. 15,--16.] cæteraque contigerunt, quæ in [*Jerem.* c. XXXII. & XXXIII.] continentur.

Pharaonis (Hophra, sive Vaphris) copiis ex Ægypto egressis, ut Sedekia ferrent suppetias; Chaldaei, eis occurrere, Hierosolymis discesserunt. Sedekias ad Jeremiam prophetam (soluta obsidione jam liberum, in arctam & tetram, quæ postea secuta est, custodiam nondum datum) legatos misit: qui preces ipsius pro salute populi expeterent. Propheta auxiliares illas Pharaonis copias in Ægyptum reverturas, atque Chaldaeos iterum civitatem oppugnatos captamque combusturos, pronunciat. [*Jerem.* XXXVII. 3,--10.]

Hierosolymitani, præsentis obsidionis metu liberati, servos & ancillas, quos ex Legis præscripto manumiserant, contra fœdus suum in servitutem retraxerunt: quos impij & inhumani facti Jeremias reprehendens, vicissim contra ipsos libertatem gladio, pesti & fami promulgavit; Babylonios intermissam obsidionem redintegratos, & civitatem captam combusturos, prænunciavit. [*Jerem.* XXXIV. 11,--22.]

Interea, dum abessent copiae Chaldaeorum Hierosolymis propter exercitum Pharaonis, Jeremias fugam meditans, à Principibus cæsus in foveam carceris qui erat in domo Jonathanis conjicitur; multisque diebus ibi detinetur. [*Jerem.* XXXVII. 11,--16.]

Nebuchadnesar, (Ægyptiaco exercitui occursurus) anno regni sui 18 ex iis qui ante solutam obsidionem, Hierosolymis ad ipsum defecerant, 832 Babylonem deportandos curavit. [*Jerem.* LII. 29.]

Pittacus Mitylenæus, septem Sapientum unus, cum classe missus à suis est in Troadem adversus Atheniensium ducem Phrynonem Pancratiastem & Olympionem; qui Sigcum & Achilleum pagum Lesbii ibi eripuerat. In prælio victores effecti Athenienses, Alcæi Mitylenæi poetæ, qui abjectis armis fugerat, clypeum apud templum Mineryæ in Sigeo suspendunt. Phrynoni deinde ad singulare certamen provocanti siquis congredi vellet, occurrit Pittacus; & retejaculo, quod sub clypeo occultaverat, involutum tridente ac pugione confodit. Unde, ob agrum ita servatum, Mitylenæis magna ei dona offerentibus, conjecta hasta id duntaxat agri petiit, quo cuspis pertigisset: qui locus, ab illo sacratus, Pittacii nomen postea obtinuit. Historiam mutilatam tradidit Herodotus, lib. 5. cap. 95. cujus defectum supplevit Plutarchus libro de malignitate Herodoti; cum Strabone, lib. 13, Polynæo, lib. 1. Festo in *Retiario*, & Diogene Laertio, lib. 1, qui Pittaco tunc principatum à Mitylenæis ultro delatum esse indicat, 20 annis ante mortem; quam anno 3, Olympiadis LII, obiisse illum narrat. Unde rationibus subductis, ad annum 3, Olympiadis XLVII, refertur maluimus, quam cum Eusebio ad XLIII, Olympiadis 2, licet illud magis ei faveat; quod in Stadioniarum Catalogo, Olympiade XXXVI, Phrynon victor fuisse annotatur.

Neque tamen per duellum hoc plane finitum est bellum. Arpiter verò ab utraque parte delectus Periander Corinthius, & ipse è septem Sapientum numero unus, ita litem diremit, ut utrique ea colerent quæ haberent; Atheniensibus Sigeo, Mitylenæis Achilleo pago relicto. [*Herodot.* lib. 5. cap. 94, 95. & *Strabo*, lib. 13.] quem ipsum Periandrum sexto abhinc anno, ante Olympiadem XLIX, decessisse, ex Soficrate ostendit in ejus vita Laertius. Quod Herodoti detegit anachronismum; qui pacem hanc inter Athenienses & Mitylenæos à Periandro factam ad posteriora Pisistratarum tempora retulit.

b. Anno deportati Jechonia 10, mense 10, die 12 (*Februarii 1. feriâ 1.*) Ezeziel vaticinatur contra Pharaonem & Ægyptum; quod esset baculus arundineus domui Israelis (frustra enim suppetias obsessis Hierosolymitanis jam tulerat:) primum Pharaoni (Hophra, sive Apria) cladem in Libycis solitudinibus à Cyrenæis (ut ad ann. Mundi 3430. videbimus) deinde desolationem totius Ægypti, à Babylonio inferendam, & 40 annorum spatio continuandam, prædicat. [*Ezek.* XXIX. 1,--16.]

c. Fugato Pharaonis exercitu, Hierosolymitanam obsidionem redintegravit Nebuchadnesar circa 15 diem tertii mensis; diebus videlicet 390. ante captam urbem: ut ex typo Ezezieli, IV. 5, 8. colligimus. Tum verò Jeremias, à Sedekia consultus, de eo in manum Nebuchadnesaris tradendo responsum dat: qui & ejus precibus motus, ex fovea carceris qui erat in domo Jonathanis ad artium custodiæ transferri eum jubet; tracta panis in diem ex vico pistorum illi concessa, donec consumptus est omnis panis ex civitate. [*Jerem.* XXXVII. 17,--21.]

d. Continuata obsidione, Jeremias iterum à Sedekia per legatos consultus, simile reddit responsum: & Regem & cives in manum Nebuchadnesaris tradendos; eos qui in civitate mansuri sunt, gladio, aut fame, aut peste morituros, eos autem qui ad Chaldaeos egressuri sunt, vita sua loco spoliij potituros. [*Jerem.* XXI.]

Ob hoc responsum Jeremias à Principibus in foveam Malchia, quæ erat in atrio carceris conjicitur. Unde opera Ebed-melechi Eunuchi eductus, à Rege denuo consultur: & repetito judicio contra Judæam, in atrio carceris usque ad Urbem captam servatur. [*Ier.* XXXVIII.] ubi Ebed-melecho, Dei nomine, liberationem ab omnibus periculis pronunciat. [*Ier.* XXXIX. 15,--18.]

4125

389

c. Anno deportati Jechoniæ 11, mensis *primi*, ut videtur, (non, ut Tremellio & Prado placuit, *quinti*: is enim in annum 12 incidit) die *primo*, Deus per Ezekielem Tyro, de miserando jamjam à Nebuchadnefare capiendæ Hierosolymæ statu exultant, ab eodem Nebuchadnefare excidium venturum pronunciat, tam admirabile, ut omnes exteri aspicientes & recordantes præteritam illius gloriam subitumque casum perhorrescant. Idenque finitimis Sidoniis eventurum Propheta vaticinatur, ad gloriam Dei & Ecclesiæ bonum, cujus promissione prophetia hæc terminatur. [Ezek. XXVI. 1. ad finem capitis XXVIII.] In qua & illud notandum: tantam eo tempore apud exteros omnes sapientiæ Danielis fuisse famam, ut in proverbium abiit. In decim Deus Tyriorum Regi (Ithobalo) insolentiam animi exprobrans; *Ecce*, inquit, *sapientior es Daniele, quicquam occultum non absconditur tibi.* [Ezek. XXVIII. 3.]

Eodem anno, mense 1, die 7, (*April. 16. feria 3.*) Deus Ezekieli revelat, se Regem Babylonæ contra Pharaonem armaturum, & Ægyptios subversurum. [Ezek. XXX. 20,--26.]

Eodemque anno, mensis 3, die 1, (*Junii 19. feria 1.*) ostendit Deus, Ægyptium non magis posse judicium ipsius effugere, quam Assyrius ante eum poterat. [Ezek. XXXI.]

d. Anno Sedekia undecimo, desinente, (*Jerem. I. 3.*) mense 4, die 9, (*Julii 27. feria 4.*) quum invaluisset fames Hierosolymis, perrupta est civitas, & à Chaldæis occupata. [II. Reg. XXV. 2, 3, 4. Jerem. XXXIX. 2, 3. & LII. 5, 6, 7.]

Capta Urbe, Sedekias rex & omnes bellatores noctu aufugerunt. Verum Sedekiam assécute copiæ Chaldæorum in campestribus Jerichuntis, Riblam eum ad Nebuchadnefarem deduxerunt: ubi, occisis prius ejus liberis in conspectu ipsius, occæcatus ac deinde numellis chalybeis vincus in Babyloniam deportatus est. [II. Reg. XXV. 4,--7. Jerem. XXXII. 4,--7. & LII. 7,--11.] completis eo modo Prophetarum vaticiniis; quod oculis suis oculos Regis Babylonæ videret, [Jerem. XXXII. 4. & XXXIV. 3,] sed Babyloniam non videret, quamvis ibi moriturus esset. [Ezek. XII. 13.]

Mense 5, die 7, (*August. 24. feria 4.*) Nebuzaradan præfectus satellitum, à Nebuchadnefare missus, Hierosolymam ingressus est: [II. Reg. XXV. 8.] & comparatis per biduum rebus, 10. die (*August. 27. ipso Sabbati die*; in quem fortasse mandati executionem is consulto distulerat) Templum Dei, ac palatium Regis, cum reliquis ædificiis Hierosolymorum, concremavit. [Jerem. LII. 13. cum XXXIX. 8.] Die 7. ignem iis subjectum fuisse, die autem 10 eadem deflagasse, Lidyatus noster existimat. In cujus calamitatis memoriam, mensis quinti Jejunium est institutum: [Zachar. VII. 3, 5. VIII. 19.] quod & ad hunc usque diem à Judæis retinetur; sed 9, non 10 die mensis 5 (*Ab*) observatum. Destructum vero est Templum, anno Nebuchadnefaris 19 [Jerem. LII. 12. II. Reg. XXV. 8.] desinente: Olympiadis XLVIII. anno 1. ineunte, Nabonafari 160 currente; postquam à Salomone condi captum est, annis 424. mensib. 3. & diebus 8.

Eodem mense 5 [Jerem. I. 3.] omnibus mutis Hierosolymorum circumquaque dejectis, eos qui relictis fuerant in civitate, & eos qui defecerant ad Regem Babylonæ, & reliquum vulgi, una cum thesauris Regis atque Principum, & instrumentis domus Dei, deportavit Nebuzaradan in Babyloniam. [Jerem. XXXIX. 8, 9. LII. 14,--23. II. Reg. XXV. 10,--17. II. Chron. XXXVI. 18, 19, 20.] Sic migravit Juda è terra sua: [Jerem. LII. 27. II. Reg. XXV. 21.] ab initio regni Davidis anno 468, à decem tribuum distractione 388, ab Israelitici regni excidio 134.

+++++

ÆTAS MVNDI VI.

DE populo tenuissimos, quibus nihil erat quicquam, reliquit Nebuzaradan in terra Judæ; ut essent vinitores & agricolæ: quibus Rex Babylonæ Gedaliam Anikami filium, ejusdem gentis præposuit. [Jerem. XXXIX. 10. XL. 5, 7. LII. 16. II. Reg. XXV. 11, 22, 23.] sed absque ullo insigni regio, aut imperii nomine; quia præesse paucis & calamitosus, nulla dignitas erat: inquit, in fine lib. 1. sacræ suæ Historiæ, Severus Sulpicius.

Seraja primarius & Sephanias secundanus sacerdos, ac tres custodes liminis, primoresque alii à Nebuzaradane Riblam ad Nebuchadnefarem adducti, occisi ibi sunt. [Jerem. LII. 24,--27. II. Reg. XXV. 18,--21.] Serajæ vero filius, & post eum summus Sacerdos, Jehofadokus captivus est abductus. [I. Chron. VI. 15.]

Jeremias vincus catenis cum deportanda multitudine Ramam usque perductus, ibi à Nebuzaradane liberatur: optione ei data, ut vel in Babyloniam honorificè tractandus cum eo proficisceretur, vel cum reliquis populi in deserta patria remaneret. Quam posteriorem conditionem ille eligens, ad Gedaliam præfectum, qui Mispæ Benjaminitarum sedem suam fixerat, cum muneribus missus est. [Jerem. XXXIX. 11,--24. XL. 1,--6.]

Duces & milites (qui cum Sedekia Hierosolymis noctu aufugerant; [II. Reg. XXV. 4. Jerem. LII. 7.] in agris passim palantes, omnesque Judæi qui ad Moabitas, Ammonitas, & gentes finitimas se receperant, ad Gedaliam in patriam suam sunt reversi: ubi vini & olei & æstivorum fructuum copiosum proventum collegerunt. [Jerem. XL. 7,--12. II. Reg. XXV. 23, 34.]